

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΜΙΑ ΠΟΛΗ ΣΕ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

*μαρτυρίες κατοίκων της Θεσσαλονίκης
τον καιρό της καραντίνας*

FABRINA

{01}

ΜΠΛΕ ΚΤΙΡΙΟ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ, ΓΙΑΤΡΟΣ COVID

Λέξεις: Χριστίνα Κυδώνα

Όλη μέρα ακούμε έναν τρομερό θόρυβο που φτάνει από τον 1ο όροφο (κομπρεσέρ δουλεύουν, βαριοπούλες γκρεμίζουν και σπάνε, συχνά ένα τράνταγμα σαν να γίνεται σεισμός) καθώς, αυτήν την εποχή(!), γίνονται οι εργασίες για την κατασκευή νέων κλινών ΜΕΘ δωρεάς Ι.Σ. Νιάρχου. Με διπλές μάσκες, σκούφο, γυαλιά και προσωπίδα οι ασθενείς δεν μας καταλαβαίνουν, δεν μας ακούν όταν τους απευθυνόμαστε και χρειάζεται να σκύβουμε πολύ κοντά στο αυτί τους, ειδικά όταν είναι ηλικιωμένοι και να φωνάζουμε. Σε ένα θάλαμο με νεφελοποιητές φαρμάκων, συσκευές μη επεμβατικού μηχανικού αερισμού και μάσκες υψηλής παροχής οξυγόνου, είναι δεδομένο ότι έχει παντελώς καταρρηθεί κάθε όριο ασφάλειας για το προσωπικό. Κάθε βδομάδα τουλάχιστον 5 άτομα από τους εργαζόμενους βγαίνουν off λόγω θετικού τεστ ή νόσου. Παρόλα αυτά, παρά τις συνεχείς εφημερίες και τις ατέλειωτες εργατώρες πολύ πέραν του ωραρίου μας, σπανίως ακούγονται πια φωνές γκρίνιας, δυσφορίας ή φόβου για τις συνθήκες εργασίας, την κόπωση και τη δική μας υγεία. Γιατί αυτό που πια επικρατεί είναι η οργή.

Οργή γιατί αναλογούν 3 μονάχα νοσηλεύτριες στην απογευματινή και βραδινή βάρδια, σε πτέρυγα 40 κλινών όπου πρέπει: να δώσουν την αγωγή, να βάλουν φλέβα σε όποιον την έβγαλε, να καθαρίσουν τους αρρώστους, να τους ταΐσουν, να φέρουν κάγκελα να καθλώσουν τους διεγερτικούς που πετάνε τη μάσκα τους και κινδυνεύουν, να καθησυχάσουν φοβισμένους ασθενείς, να συνδράμουν τους γιατρούς σε κάτι επείγον (κι όχι σπάνια: ανακοπή, ανάγκη διασωλήνωσης), να αναπληρώσουν τις ελλείψεις από το κεντρικό φαρμακείο, να συνεννοηθούν με τους τραυματιοφορείς για τις διακομιδές και ων ουκ εστί αριθμός σ' αυτό το μεροκάματο του τρόμου, για μια εργασία που ακόμα ΔΕΝ έχει ενταχθεί στα Βαρέα και Ανθυγιεινά. Γιατί το τηλέφωνο στο γραφείο χτυπάει συνεχώς, αλλά δεν καθόμαστε ποτέ εκεί για να το σηκώσουμε. Κι όταν πάμε, θα είναι για δουλειά στο

κομπιούτερ, που και πάλι δεν θα απαντήσουμε, σε κάποιον συγγενή ασθενούς ή φίλο που αγωνιά, γιατί η απάντηση θα μας καθυστερήσει, όντας 2 γιατροί σε πτέρυγα 40 ασθενών.

Οργή γιατί τα δίκλινα έχουν μετατραπεί σε τετράκλινα, τα τετράκλινα σε εξάκλινα, τα εφημερεία σε θαλάμους ασθενών και οι γιατροί εφημερεύουν μέρα παρά μέρα. Οργή για τους ιεράρχες της πόλης, για την Εκκλησία, γι' αυτούς τους λαλίστατους αρνητές που χρειάστηκε να δουν νεκρούς παπάδες και αρχιερείς στις Εντατικές για να σωπάσουν... Ένας ιερέας 47 ετών νοσηλεύεται στο 308. Μέσα σε 4 ημέρες επιδεινώνεται άσχημα και μου ζητάει να αυξήσω το οξυγόνο: «Δεν μου φτάνει, γιατρέ, μπορείς να το ανεβάσεις κι άλλο;» «Δυστυχώς δεν υπάρχει μεγαλύτερη χορήγηση», του απαντώ, «θα χρειαστεί να διασωληνωθείτε, να πάτε σε ΜΕΘ». Με κοιτάζει στα μάτια και λέει: «ΝΑΙ! Να κάνετε, σας παρακαλώ, ό,τι χρειάζεται» Τον ετοιμάζω και σκέφτομαι πως ούτε μια συγγνώμη δεν έχει ακουστεί από την Εκκλησία για τους δεκάδες ηλικιωμένους που πήρε στο λαιμό της στη λειτουργία του Αγ. Δημητρίου όταν διαγκωνίζονταν για τη μεταλαβιά. Αναρωτιέμαι τι να τους λείπει τώρα η συνειδησή τους; Όχι μόνο η θρησκευτική αλλά και η ανθρώπινη. Πώς απαντά σ' αυτό το έγκλημα;

Οργή για πολλά τοπικά ΜΜΕ που θριαμβολογούσαν για τη Θεσσαλονίκη – πόλη πρότυπο covid free!

Οργή για την αυταρέσκεια, την προχειρότητα, την αφέλεια, την εγκληματική αμέλεια των τοπικών αρχόντων, που νόμιζαν πως ακκιζόμενοι με την κεντρική εξουσία θα ξόρκιζαν το κακό.

Οργή γιατί πια, είμαστε μόνοι μας, νοσοκομειακοί, ασθενείς, συγγενείς και φίλοι, μόνοι μας σ' αυτόν το ζόφο, να παλεύουμε κάθε στιγμή με χέρια και ψυχή για να σώσουμε ό,τι σώζεται.

** Η Χριστίνα Κυδώνα είναι εντατικολόγος στο Ιπποκράτειο νοσοκομείο της Θεσσαλονίκης*

Δεν καταλαβαίνω πού ανοίγουν και πού κλείνουν τα εισαγωγικά.

Το να φέρεις έναν άνθρωπο στη ζωή είναι ίσως η πιο δυνατή στιγμή σου. Φανταστείτε τώρα τις συνθήκες να αλλάζουν. Να είσαι μόνη σου σε μια αίθουσα τοκετών με τη μάσκα στο πρόσωπο να περιμένεις με αγωνία το επόμενο λεπτό.

Μπορείς να βάλεις φρένο στη γέννηση ενός ανθρώπου εν καιρώ πανδημίας; Δεν μπορείς. Παλιά θα υπήρχαν συγγενείς να κλαίνε έξω από τις πόρτες, άλλοτε από χαρά και άλλοτε από αγωνία. Να περιμένουν να ακούσουν τα νέα, να «ασημώσουν» τη μαία που θα τους δείξει για πρώτη φορά το μωρό, να αγκαλιάζονται. Έξω από τα δωμάτια μπαλόνια, λουλουδία, λούτρινα αρκουδάκια και κεράσματα για τους επισκέπτες. Τότε που μπορούσες να έχεις επισκέπτες. Τώρα τα πράγματα είναι διαφορετικά. Τώρα μπαίνεις στο νοσοκομείο μόνη. Φοράς τη μάσκα και περνάς γρήγορα από τους διαδρόμους, μέχρι να φτάσεις στην αίθουσα. Εκεί αφήνεις τη βαλίτσα σου στην ντουλάπα και κάθεσαι στο κρεβάτι. Στέλνεις φωτογραφίες με το κινητό μέχρι να σου πουν ότι πρέπει να το κλείσεις, για να μπεις στο δωμάτιο. Όλες αυτές τις στιγμές νιώθεις τόσο μόνη.

Από την άλλη όταν δουλεύεις στο νοσοκομείο τα πράγματα είναι αλλιώς. Σαν την Αλεξάνδρα που ξυπνάει κάθε πρωί στις τέσσερις για να πάει στη δουλειά. «Το ρολόι δείχνει δύο παρά είκοσι και δεν έχω κοιμηθεί ακόμα. Αγχώθηκα. Μετά από λίγο με παίρνει ο ύπνος. Ξυπνάω και κουζουρεύω λίγο στον καναπέ κοιτώντας το κινητό. Παρά λίγο να αργήσω. Σήμερα διπλή εφημερία. Παραλάβαμε γεμάτη αίθουσα. Γύρω στις εννέα ήρθε μια εισαγωγή, δεκατεσσάρων χρονών για να γεννήσει. Ήταν μόνη της. Είναι παιδί, δεκατέσσερα χρονών, σε ένα περιβάλλον άγνωστο. Έκλαιγε. Φοβόταν. Ζητούσε συχνά τη μαμά της. Δυστυχώς, δεν μπορεί να μπει κανείς. Αισθάνθηκα ανεπαρκής εκείνη τη στιγμή. Ήδη είμαστε οι μισοί που δουλεύουμε. Έφτασε τρεις. Ήρθαν να με

αλλάξουν οι απογευματινές. Παρόλα αυτά, σήμερα ήταν η καλή μέρα». Μια ακόμα μέρα!

«Είμαι νυχτερινή. Το νοσοκομείο εφημερεύει σήμερα. Λίγο πριν φύγω διαπιστώνω ότι ο μικρός δεν είναι καλά. Φοβάμαι. Βλέπω αν μπορεί κάποιος να με καλύψει. Όποιος δεν δουλεύει είναι ήδη σε καραντίνα. Έχουν αρρωστήσει πολλοί. Τους βλέπω. Φτάνω. Το κατάλαβα από την αρχή. Είναι δύσκολη βάρδια. Κατεβαίνω στην covid-κλινική. Έχει έρθει μια γυναίκα σε τοκετό. Από άλλο Νομό, αυτόματα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ύποπτη. Ντύνομαι. Βάζω πρώτα στολή. Δίπλα γάντια, διπλή μάσκα, ο σκούφος με το ζόρι χωράει τα μαλλιά μου. Είναι υπερβολικά ζεστά εδώ μέσα (στην ποδιά). Σκάω! Άρχισε να μας ενημερώνει με άγχος. Είπε ότι δεν έχει βγει από το σπίτι της εδώ και μέρες. Με κοιτούσε με απορία μέσα στον φόβο της. Γέννησε γρήγορα. Ένα αγοράκι. Τον κρατούσε με τη μάσκα, χωρίς να τον φιλήσει όση ώρα περιμέναμε το test. Είναι θετική! Άρχισε να κλαίει, να φωνάζει. Δεν έχω την αρρώστια σας λέω, αυτό άκουγα μέσα στη βαβούρα. Έπρεπε να πάμε το μωρό σε άλλο χώρο. Της εξήγησα. Ένωθα τόσο παγιδευμένη εκείνη τη στιγμή. Ήθελα να την αγκαλιάσω. Να της σκουπίσω τα δάκρυα. Μια ώρα μετά της ζήτησα το κινητό, να βγάλω φωτογραφία το μωρό. Να της την δείξω. Είναι ο μόνος τρόπος να το δει. Το test του μωρού είναι αρνητικό. Ακόμα δεν γέννησε και πρέπει να πάρει τόσες αποφάσεις. Θα το πάρουν μαζί τους και θα μείνει σε καραντίνα μακριά του; Πόσο εύκολο είναι αυτό για μια μάνα; Πήρα το κινητό το πήγα στον άντρα της που είναι κάτω στην έξοδο και περιμένει, χωρίς να ξέρει τίποτα. Δεν έχει δει καθόλου το μωρό. Δίπλα του ήταν και η μαμά της κοπέλας. Έκλαιγε, με ρωτούσε για το παιδί και το εγγόνι της. Τόσα χρόνια εδώ μέσα, πρώτη φορά βλέπω τόσο ανακούφιση σε ένα βλέμμα».

** Η Χριστίνα Σαράφη είναι φοιτήτρια δημοσιογραφίας. Κατέγραψε τις εικόνες που της μετέφερε η μητέρα της που είναι μαία*

Η γιαγιά μου είχε να βγει έξω από τον περασμένο Δεκέμβριο. Έμεινε στον πρώτο όροφο και εγώ στον τρίτο. Όλα της τα πήγαινα στο σπίτι για να μη χρειαστεί να ταλαιπωρηθεί. Άλλωστε η ηλικία της δεν επέτρεπε πολλά πολλά. Φάρμακα, τρόφιμα, μια αγκαλιά, λίγο τα νέα της ημέρας και «αύριο πάλι γιαγιά τα λέμε».

Τον Ιανουάριο στο Δημοτικό σχολείο της κόρης μου πολλά τμήματα άρχισαν να κλείνουν αφού οι μαθητές έλειπαν λόγω ίωσης. Στις 6 Φεβρουαρίου η αδελφική μου φίλη και συνάδελφος μετά από μια σκληρή μάχη με τον καρκίνο έφυγε από κοντά μας. Τον Μάρτιο μπήκαμε στους πρώτους περιορισμούς. Στις 13 Μαρτίου είχαν βγει μέσω ΦΕΚ οι άδειες ειδικού σκοπού. Την επόμενη μέρα, Σάββατο, ήταν προγραμματισμένο το 40ήμερο μνημόσυνο της καρδιακής φίλης μου. Με άτομα μετρημένα στα δάχτυλα, χωρίς καφέ της παρηγοριάς, χωρίς τίποτα που να θύμιζε τα παλιά. Το ίδιο βράδυ, παρακολουθώντας τα δελτία ειδήσεων τρομοκρατήθηκα και άρχισα να μην αισθάνομαι καλά. «Ρε, Σοφία, πας καλά;» έλεγα στον εαυτό μου. Άρχισα να σκέφτομαι τι θα γίνει εάν αρρωστήσει η μαμά, η γιαγιά ή η κόρη μου. Πάνω στον πανικό μου παίρνω ένα φίλο μου γιατρό και του περιγράφω τι νιώθω. «Αυτά που μου περιγράφεις δεν έχουν καμία σχέση με κορωνοϊό. Έπαθε πανικό. Κλείσε την τηλεόραση». «Σκέψου να μην ήμουν και δημοσιογράφος!» σκέφτηκα. Μα και την τηλεόραση να κλείσεις δεν γλυτώνεις. Οι τίτλοι ειδήσεων των sites τσακίζουν κόκκαλα. Στο ραδιόφωνο η άλλη εκφωνεί τις ειδήσεις σχετικά με τον κορωνοϊό λες και θα πει το «δεύτε τελευταίον ασπασμόν». Δεν είμαι καλά σας λέω. Στις 23 Μαρτίου μπήκαμε σε καραντίνα. Νέα πραγματικότητα. Προσαρμοστήκαμε ως προς τις «απαγορεύσεις» και τα μηνύματα στο 13033. Οι άνθρωποι άλλαξαν. Κάποιοι πειθάρχησαν περιμένοντας τη σειρά τους για να πάρουν τον φρεσκοκομμένο καφέ τους από τον ΟΥΖΟΥΝΟΓΛΟΥ. Στο σουπερ μάρκετ στα ψυγεία με τα αλλαντικά μία κυρία τσίριξε να πάω πιο μακριά της ενώ ήμουν ήδη μακριά της. «Αααα! δεν πάει

καλά ο κόσμος» σκέφτηκα αλλά ok το δικαιολόγησα ως συμπεριφορά. Τώρα που τα λέμε, να σας πω ότι δεν έπλυνα τα προϊόντα στον νεροχύτη. Ίσως είναι το μόνο που δεν έκανα. «Σιγά μην ρωτήσω και ποιο είναι το αγαπημένο τους αφρόλουτρο για να τους κάνω μπάνιο». Τα πηγαίναμε σχετικά καλά ως χώρα.

Τον Μάιο η γιαγιά έπαθε καρδιακή κρίση. Βγάλαμε όλο το μήνα στο Ιπποκράτειο και λίγο στο Παπαγεωργίου. Ανάψανε λίγο τα αίματα με τους εργαζομένους του ΕΚΑΒ που με ρώτησαν μήπως η γιαγιά έχει κορωνοϊό αλλά εν τέλει το διαπίστωσαν και οι ίδιοι και φάνηκε, άλλωστε, και στις εξετάσεις που έκανε αργότερα.

Κάποια στιγμή άνοιξαν και τα σχολεία ευτυχώς και γλυτώσαμε από την ζαλούρα της τηλεκπαίδευσης (ποτέ μην πεις κακιά κουβέντα για το δάσκαλο. Οι άνθρωποι αυτοί είναι ΗΡΩΕΣ!). Ομολογουμένως, είναι χρήσιμη η τηλεκπαίδευση σε έκτακτη ανάγκη αλλά δεν μπορείς να την ανεχτείς ούτε εσύ ούτε τα παιδιά για πολύ καιρό. Ήρθε το καλοκαίρι. Πήγαμε στο εξοχικό μας τηρώντας όλα τα μέτρα, με μάσκα στο ταξί, με μάσκα ώσπου να προσεγγίσουμε τη θάλασσα, με μάσκα στο μίνι μάρκετ, χωρίς συναναστροφές και πολλά πολλά.

Επιστρέφοντας στη Θεσσαλονίκη, ο κόσμος είχε γίνει κάπως... περισσότερο περίεργος, έτοιμος για καβγά, έτοιμος για «πόλεμο», ένας ας πούμε «ανταγωνισμός» ποιος τηρεί καλύτερα τα μέτρα. «Ποιος; Ποιος; Ποιος, μωρό μου, ποιος;» Στα λεωφορεία ο συνωστισμός δεν ενόχλησε ποτέ κανέναν και αν τολμούσες να πεις κάτι έβρισκες τον μπελά σου «έτσι ήταν πάντα/ τι περίμενες;/ προσπαθούν οι άνθρωποι/και καλά είδαμε τι έκαναν και οι προηγούμενοι» και πάει λέγοντας και δεν συμμαζεύεται. Όσο για τις ανεπάρκειες του ΕΣΥ τι να σχολιάσει κανείς. Μας πρόλαβαν τα τελευταία γεγονότα. Ευλογημένο να είναι το e-banking που όμως δεν το κατέχουν οι μεγάλες ηλικίες και ο εκνευρισμός στις ουρές έξω από τις τράπεζες χτύπησε κόκκινο. Η ποντιακή διάλεκτος πήρε και έδωσε καθότι ποτέ δεν απαρνήθηκα την ποντιακή ρίζα μου.

Άνθρωποι που μέχρι πρότινος αγνοούσαν τη χρήση της κλωρίνης έρχονταν να μας δώσουν μαθήματα. «Ανάθεμα και εσέν πα! Νερεξία» έλεγα από μέσα μου.

Αργότερα, με κούρασε ο «εμφύλιος πόλεμος» εντός των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Γέμισε ο τόπος ο διαδικτυακός με «υπέρμαχους» και «αρνητές» του κορωνοϊού ή της μάσκας. Απίστευτοι χαρακτηρισμοί. Απίστευτη αλληλεγγύη! Όσο για τη χρήση μάσκας νομίζω ότι πέρασε μια παράνοια: στην αρχή κάλυπτε μόνο το στόμα, μετά το στόμα και το πρόσωπο, αργότερα φορέθηκε στο πηγούνι, κρεμάστηκε στο ένα αυτί και ξαπόστασε και στον αγκώνα. Ένα μεγάλο μπράβο στα μικρά παιδιά μας, στους μαθητές του Δημοτικού που με καλοσύνη και σύνεση φόρεσαν τη μάσκα μέσα και έξω από τις τάξεις χωρίς γκρίνια και δυσφορία, παρόλο που είναι πολύ άβολο να είσαι 7 χρονών και να φοράς για 6 ώρες μια μάσκα. Στα γηροκομεία από τέλη Ιουνίου, σχεδόν, απαγορευόταν το επισκεπτήριο. Πήγαινα μόνο για να αφήσω έξω από τη μονάδα φροντίδας ηλικιωμένων οτιδήποτε χρειαζόταν η γιαγιά μου που νοσηλευόταν εκεί με προχωρημένη άνοια. Η μάνα μου είχε λιώσει να ρωτάει «δηλαδή δεν μπορούμε να πάμε να δούμε τη γιαγιά ε;» Στο δεύτερο κύμα της πανδημίας ήμασταν κάπως πιο συνηθισμένοι. Τηλεκπαίδευση (που έκανε κακή αρχή αλλά έστρωσε μετά), τηλεργασία (που δεν είναι και το πιο εύκολο πράγμα στον κόσμο, σκέψου ότι μαζί με τα πιάτα που πλένεις και τα ρούχα που απλώνεις μπορεί να βγαίνεις τηλεφωνική για ρεπορτάζ όσο η κόρη σου στην τηλεκπαίδευση έχει χάσει το τετράδιο εργασιών της Γλώσσας και σε καλεί να το βρεις) και το διαδίκτυο να έχει αντικαταστήσει πολλές από τις εξωτερικές μας δραστηριότητες.

Αγόρασα κι εγώ αρκετά προϊόντα και βιβλία μέσω e-shops. Μια χαρά ήταν κι αυτό και στην πόρτα σου. Όμως, τι θα γίνουν τόσοι επιχειρηματίες, έμποροι, εμποροϋπάλληλοι, εστιάτορες και επαγγελματίες του τουρισμού, αναρωτήθηκα πολλές φορές. Και εκεί κάποιοι είχαν περίσσια χολή να βγάλουν. Ο κόσμος δεν ξέρω αν άλλαξε με τον κορωνοϊό. Ίσως τελικά ο κορωνοϊός να κατέδειξε πώς είναι ο κόσμος μας πραγματικά. Δεν ένιωσα ενόττητα και συνοχή. Ένωσα δίπλα μου καχυποψία, εγωισμό, απόλυτη αυστηρότητα και αποξένωση. Δεν ξέρω πώς θα είμαστε όταν τελειώσει «όλο αυτό».

Προχθές το πρωί χτύπησε το τηλέφωνο. Ήταν η προϊσταμένη από το γηροκομείο όπου νοσηλευόταν με προχωρημένη άνοια η γιαγιά. Είχαν χειριστεί άριστα την υπόθεση του κορωνοϊού τηρώντας όλα τα μέτρα προστασίας και προφυλάσσοντας όλους τους ασθενείς. –«Βρήκαμε τη γιαγιά αναισθητη. Υπέστη καρδιακή ανακοπή. Λυπόμαστε πολύ». Κηδέψαμε τη γιαγιά στον οικογενειακό τάφο του χωριού από όπου κατάγεται πληκτρολογώντας τον αριθμό 5 στο 13033, με 5 άτομα στην εξόδιο ακολουθία μαζί με τον παπά. Απόκοσμο τέλος για μια γυναίκα που έζησε ανάμεσα σε κόσμο και στήριξε με κάθε δύναμή της όσους είχαν ανάγκη.

* Η Σοφία Ξανθοπούλου είναι δημοσιογράφος που ζει με τη μητέρα και την κόρη της

**ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΤΙ ΑΚΟΜΑ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟ ΚΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ.
ΝΑ ΠΕΘΑΙΝΕΙΣ ΜΟΝΟΣ***Λέξεις: Βασίλης Μπαμπούλας*

Κάνω αυτό το επάγγελμα 13 χρόνια. Ο πατέρας μου δεκαετίες ολόκληρες. Μεγάλωσα στον χώρο αυτό, άκουγα, μάθαινα, έβλεπα. Ιστορίες που γεμίζουν βιβλία και διδακτορικά. Για το πώς τα φέρνει η μοίρα, πώς ανατρέπει τα δεδομένα. Από τη μία στιγμή στην άλλη, αλλάζει η ζωή σου.

Πολλοί πιστεύουν ότι μετά από ένα διάστημα συνηθίζεται το επάγγελμά μας. Ότι ο πόνος που βλέπεις δεν σε αγγίζει. Κάνουν λάθος. Μόνο αν είσαι στο επάγγελμα μπορείς να καταλάβεις. Πώς γυρίζεις σπίτι σου το βράδυ, τι κουβαλάς μέσα σου, τι εικόνες δεν θα ξεχάσεις ποτέ. Αλλά και πόσο δυνατά μαθήματα ζωής παίρνεις καθημερινά. Το επάγγελμα αυτό είναι σχολείο, το μεγαλύτερο. Είμαι ακόμα στις πρώτες τάξεις, το γνωρίζω, αλλά κουβαλώ μέσα μου τα πρώτα μαθήματα. Το τελευταίο ήρθε τους τελευταίους μήνες. Το σκληρότερο από όλα. Το πιο απρόσμενο.

Ακούμε κάθε μέρα νούμερα. Σε τηλεοράσεις, ραδιόφωνα, διαδίκτυο. Μόνο νούμερα. 23, 43, 67, 89. Και τόσοι. Κι άλλοι τόσοι. Απλά νούμερα. Χωρίς να σκεφτούμε ότι οι άνθρωποι αυτοί είχαν όνομα, επίθετο, συνήθειες, φίλους, γονείς, αδέρφια. Ονειρεύονταν, ήλπιζαν, προσδοκούσαν. Απλά νούμερα σε μια πραγματικά απάνθρωπη συνθήκη. Υπάρχει κάτι πιο βαρύ από το απάνθρωπη; Δεν ξέρω. Ξέρω, όμως, ότι ο πόνος της απώλειας μπορεί να μετριάσει μόνο με ένα πράγμα. Το μοίρασμα. Την αγκαλιά, τον ώμο, τα λόγια, την παρέα, το να βοηθάς τον άλλο να μη σκέφτεται. Να ξεχνιέται. Να πηγαίνει το μυαλό αλλού. Το έχουμε αυτό σαν λαός. Στεκόμαστε στον συγγενή, στον φίλο. Βοηθάμε να περπατήσει ξανά, να βρει τον δρόμο του. Είναι σπουδαίο πράγμα το μοίρασμα στην κηδεία. Παράδοση και γιατρικό. Ταυτόχρονα. Το έβλεπες στις τελετές, στα μνημόσυνα, στα σπίτια τα πρώτα βράδια. Ολόκληρη η γειτονιά με λουλούδια. Είναι τόσο σημαντική

αυτή η παρουσία. Μπορεί να μην ξέρεις εκείνη τη στιγμή ποιος είναι δίπλα σου. Να μη θυμάσαι τι σου είπε. Να μην σε ενδιαφέρει. Αλλά αυτό το «δίπλα», το «μαζί» είναι το πρώτο βήμα για την επιστροφή.

Δεν φεύγει ο πόνος. Ας μη γελιόμαστε. Έχουμε χάσει όλοι ανθρώπους. Αλλά τον κάνεις καθημερινότητα. Σιγά-σιγά. Με βοήθεια, στήριξη, με κάποιον ειδικό. Τον κάνεις καθημερινότητα. Αυτό είναι το σπουδαίο. Κι αυτό είναι που λείπει σήμερα. Στις κηδείες της πανδημίας. Ελάχιστοι άτομα. Δύο, τρία, άλλοτε και κανείς! Ο γιος στο εξωτερικό. Αδύνατο να έρθει. Η γυναίκα και η κόρη άρρωστες κι αυτές. Σε κάποιο κρεβάτι, σε κάποιο νοσοκομείο. Συγγενείς χιλιόμετρα μακριά. Να μιλούν στο τηλέφωνο με τον μοναδικό εκπρόσωπο που είναι παρών. Που σηκώνει όλο το βάρος. Που ζυγίζει με χέρια που τρέμουν το ίντερνετ για να δει αν μπορεί να στείλει μία τελευταία εικόνα. Του ανθρώπου τους. Που έχουν να δουν καιρό. Που δεν θα ξαναδούν ποτέ. Που δεν μπόρεσαν να αποχαιρετίσουν. Πού δεν μπόρεσε να τους αποχαιρετίσει. Μας ζητούν να περιμένουμε λίγο ακόμα. Αργεί η σύνδεση. Και εσύ κάθεται σε μία γωνιά. Βουβός. Και διαπιστώνεις ότι αύριο μπορεί να είσαι εσύ σ' αυτή τη θέση. Και ότι μπορεί ήδη να έχεις αγκαλιάσει για τελευταία φορά τον άνθρωπό σου. Κι ας έχεις να τον αγκαλιάσεις εβδομάδες. Όποιος πιστεύει ότι δεν τον αφορά ο ιός ας έρθει σε μία κηδεία. Να κάτσει από απόσταση. Να δει και να ακούσει. Πόσος θόρυβος υπάρχει στον χώρο. Κι ας μην υπάρχει κανείς. Να έρθει και να καταλάβει. Ότι υπάρχει κάτι χειρότερο ακόμα και από τον ίδιο το θάνατο: Να πεθαίνεις μόνος.

** Ο Βασίλης Μπαμπούλας είναι ιδιοκτήτης Οίκου Τελετών*

ΗΤΑΝ ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΦΥΛΑΚΗ*Λέξεις: Γιώργος Γκρίνιας*

Ήμουν κάτοικος φοιτητικών εστιών στην καραντίνα. Ήταν περίεργο να ζεις σε ένα τόσο κλειστό χώρο 24 ώρες την ημέρα, επτά μέρες τη βδομάδα, όταν δεν έχεις την καθημερινότητά σου με τη σχολή-δουλειά σου (γιατί θεωρώ ότι η σχολή του καθενός μας, είναι δουλειά). Σε ένα δωμάτιο 5x2. Ήταν πραγματικά μια μικρή φυλακή.

Εγώ προσωπικά έμενα στη βόρεια πλευρά των εστιών Β' και στον τρίτο με αποτέλεσμα να μη βλέπω καθόλου ήλιο. Ήταν αστείο. Ήταν σαν ο ήλιος να μην έβγαινε κάποιες μέρες, ειδικά με τις βροχές. Δεν ξέρω όμως κατά πόσο μπορώ να κοστολογήσω τα συναισθήματά μου που έμενα στην εστία. Θέλω να πω, ένας φοιτητής ή εργαζόμενος ή οποιοσδήποτε άλλος, που ζει σε ένα διαμέρισμα δεν νιώθει την ίδια κλεισούρα, το να λιμνάζει; Μάλλον τα πράγματα κινούνται λίγο αντιστρόφως ανάλογα. Κάτι χάνεις κάτι κερδίζεις, δηλαδή. Θέλω να πω πως αν έμενα σε ένα διαμέρισμα θα είχα σαφέστερα ένα πιο μεγάλο χώρο, άρα ίσως μπορεί και να ήταν πιο βιώσιμη η όλη κατάσταση της καραντίνας. Δική μου κουζίνα οπότε εγώ επιλέγω πότε και τι θα φάω, κ.ο.κ. Όμως όντας εστιακός κέρδιζα λίγη έξοδο. Λίγο παραπάνω κοινωνικοποίηση. Θέλοντας και μη, όντας «Β εστιακός», για να φάω, έπρεπε να πάω στο εστιατόριο των εστιών Α'. Τουτέστιν, έβγαινα έξω, περπατούσα, έφευγα από την κλεισούρα των τεσσάρων τοίχων. Στον δρόμο όλο και κάποιον θα έβλεπα, θα μιλούσα. Θυμόμουν ότι ήμουν άνθρωπος.

Είναι πολύ δύσκολο αυτό που ζούμε, όλοι ανεξαρτήτως. Από πολλές απόψεις. Από υγειονομικής άποψης, από άποψη του τεράστιου εκφοβισμού που επικρατεί, αλλά και από άποψη πένθους. Γιατί αυτό που ζούμε είναι ένα είδος πένθους. Μάλλον πιο εύκολο αυτή τη φορά, γιατί το σοκ το πάθαμε στην πρώτη καραντίνα. Τώρα που έχω φύγει, και επέστρεψα στο πατρικό μου, μπορώ να πω, προσωπικά ότι τα πράγματα είναι πιο εύκολα και ωραία. Βαρετά μεν, αλλά καλύτερα δε, γιατί είμαι σε ένα μεγαλύτερο χώρο και με τους δικούς μου ανθρώπους. Όμως αυτό πάλι δεν το θεωρώ την καλύτερη λύση για όλους. Ξέρω παιδιά που επέλεξαν να μείνουν Θεσσαλονίκη, γιατί δεν ήθελαν να επιστρέψουν στα πατρικά τους για τους δικούς τους χ ή ψ λόγους. Αν το κάνανε μπορεί να ήταν χάλια ψυχολογικά, καυγάδες κ.λπ. Όσο σημαντική είναι η σωματική υγεία, άλλο τόσο είναι και η ψυχολογική-πνευματική.

** Ο Γιώργος Γκρίνιας υπήρξε μέχρι πρότινος κάτοικος της Β' Φοιτητικής Εστίας Θεσσαλονίκης*

«Εδώ δεν έχουμε και καμιά σοσιαλιστική κυβέρνηση, συντηρητική κυβέρνηση έχουμε, αλλά αισθάνομαι ότι με σέβονται. Ότι με υπολογίζουν. Εμένα, που είμαι μετανάστρια, ξένη. Αισθάνομαι ότι υπάρχει πλάνο, ότι θα είμαι ασφαλής. Διαβάζω για την Ελλάδα κι εξοργίζομαι».

Αυτά μου είπε πριν λίγο το αδερφάκι μου, που έφυγε πριν 7 χρόνια για να αναζητήσει μια καλύτερη ζωή στην Αυστραλία. Στο Σύδνεϋ, που έχει ΕΝΑ κρούσμα. Που τα σύνορα με την επαρχία της Μελβούρνης άνοιξαν πριν λίγο καιρό, μετά από αυστηρό lockdown. Που τα σύνορα της χώρας παραμένουν ΑΚΟΜΑ κλειστά εδώ και μήνες. Εγώ δεν μπορούσα μέχρι τώρα να φανταστώ τη ζωή μου μακριά από την Ελλάδα, όσο και να με πληγώνει, όσο και να με θυμώνει, όσο και να με πονάει. Έτσι έλεγα πάντοτε. Τώρα όμως, δε ξέρω πια. Δε ξέρω αν είναι εφικτό. Όχι γιατί έχουν αλλάξει οι αντοχές μου απέναντι στον παρανοϊκή ελληνική πραγματικότητα. Όχι. Με αυτό το δεδομένο πορεύομαι χρόνια τώρα. Δεν περιμένω κάτι καλύτερο. Προσαρμόστηκα μέσα σ' αυτήν την τρέλα και έμαθα να επιπλέω και να μη με τραβάει στον πάτο.

Όμως, τι θα μείνει όρθιο μετά από όλα αυτά; Αν δεν είχα και κάποια μαθήματα τραγουδιού, δεν θα είχα καμιά δυνατότητα εργασίας τους τελευταίους 9 μήνες. Ό,τι συναυλίες είχα μέχρι και τέλος Ιουνίου, όλες ακυρώθηκαν. Μέσα στον Ιούλιο κατάφερα να κλείσω καμιά δεκαριά για το τέλος Αυγούστου και τον Σεπτέμβριο. Ακυρώθηκαν όλες, πλην μίας. Δεν προβλέπεται να έχω δουλειά ούτε τους επόμενους 9 μήνες.

Πριν λίγες μέρες, μέσω του Κέντρου Πολιτισμού της Περιφέρειας, έκανα μια συναυλία live streaming χωρίς κοινό. Θορυβήθηκα όταν κατάλαβα κατά τη διάρκεια του soundcheck, ότι κουράστηκα. Έχει ξεχάσει το σώμα μου να κάνει αυτή τη δουλειά! Δεν μου αρέσει να κουνάω το δάχτυλο σε κανένα συνάνθρωπό μου. Οι κουβέντες του τύπου «τι θα κάνετε στην καραντίνα χωρίς σινεμά, μουσική κ.λπ.» δεν με εκφράζουν. Το ίδιο μπορεί να πει και ο υπάλληλος σε σουπερμάρκετ, το ίδιο και ο υγειονομικός. Και δεν θέλω να μειώσω την προσφορά κανενός. Απλώς έχω κι εγώ το ίδιο δικαίωμα στην εργασία όπως όλοι...

Στο σπίτι που μετακόμισα μετά τον θάνατο του συντρόφου μου, πριν 4μισα χρόνια, δεν ανοίγω την τηλεόραση. Μόνο για να προβάλλω ταινίες και παιδικά, μέσω του υπολογιστή. Πιστεύω ότι παίζει ΤΕΡΑΣΤΙΟ ρόλο αυτή μου η επιλογή στην ψυχική μου υγεία. Και σίγουρα και στην ψυχολογία του παιδιού μου, που κοντεύει 6 ετών. Μένει τώρα η αποτοξίνωση από τα υπόλοιπα media. Social και antisocial. Όταν μου στέλνουν μηνύματα με όλα τα τραγελαφικά που συμβαίνουν κάθε μέρα από πλευράς κρατικής μέριμνας, εγώ εκείνη τη στιγμή συνήθως βρίσκομαι στον κόσμο της κόρης μου, γεμάτη χρυσόσκονη και ιστορίες.

Πριν μερικές μέρες, καθώς οδηγούσα, αναλογιζόμουν ότι είμαι καλά. Ανέλπιστα καλά. Εννοώ πέρα από την υγεία μου, ασφαλώς. Η διάθεσή μου παραμένει καλή. Δεν έχω «τεντώσει» ακόμα. Και σκέφτηκα να πάρω τηλεφωνο γνωστούς μου, που ξέρω ότι περνάνε δύσκολα σ' αυτήν την καραντίνα για να τους μεταδώσω λίγη θετική ενέργεια. Και μετά το ξανασκέφτηκα. Ντρέπομαι που το παραδέχομαι, αλλά ξανασκέφτηκα πόσο επισφαλής είναι αυτή η αίσθηση. Πόσο εύκολα μπορώ να «πέσω» κι εγώ, να με συμπαρασύρει ο φόβος, ο πανικός, η θλίψη, η απογοήτευση του άλλου. Έχω τόσες άμυνες; Μπορώ να προσφέρω αυτό που έχω τώρα, χωρίς να περάσω κι εγώ στην αντίπερα όχθη; Αυτή, της απόλυτης απόγνωσης; Και είπα μέσα μου «Έλσα, κράτα δυνάμεις. Έρχεται βαρύς χειμώνας. Πρέπει να αντέξεις, γιατί είσαι μόνη σου με το παιδί». Αυτές τις μέρες που ακούω όλο και περισσότερο γύρω μου για θανάτους συνομηλίκων μου, προσπαθώ να σκέφτομαι πρακτικά και να προνοήσω όσο μπορώ για το καλύτερο της μικρής μου. Αν αρρωστήσω, θα πρέπει να μείνει με τον μεγαλύτερο αδερφό της, εφόσον οι γονείς μου είναι πολύ ηλικιωμένοι και φοβάμαι πολύ και για τη δική τους υγεία. Αν πεθάνω, μόνο στην αδερφή μου μπορώ να εμπιστευτώ το μεγάλωμά της. Ας είναι, όπου επιλέξει αυτή. Αυστραλία ή Ελλάδα. Και μετά συνειδητοποιώ τι σκέφτομαι... Ο φόβος, ήρθε και σε μένα. Κι όμως είμαι καλά. Έτσι είναι λοιπόν. Το μούδιασμα που σου αφήνει αυτό το συναίσθημα.

Θεσσαλονίκη 24 Νοεμβρίου 2020, 00:40π.μ.

** Η Έλσα Μουρατίδου είναι τραγουδίστρια και μεγαλώνει μόνη της το παιδί της*

Να 'μαστε πάλι εδώ, λοιπόν. Για άλλη μια φορά. Στο ίδιο έργο θεατές. Εσείς μέσα κι εμείς έξω. Μόνο που τώρα τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα. Εκτός βέβαια κι είσαι από αυτούς που πιστεύουν ότι δεν υπάρχει κορονοϊός, ότι όλα αυτά είναι ψέματα για να μας μαντρώσουν, να μας κάνουν να πάρουμε το χάπι που έχει τσιπάκι και να μας ελέγχουν. Κι επίσης ότι δεν κολλάει με τη Θεία Κοινωνία, η με τον θείο Μενέλαο ότι η Γη είναι επίπεδη, όπως και η πίτσα και άρα η Γη είναι πίτσα. Αλλά κι αυτό μας το κρύβουν. Και για άλλη μια φορά, είναι αυτοί που όλοι οι άλλοι τους κοιτάνε υποτιμητικά, αλλά βρίσκονται και πάλι στη θέση τους για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των καταναλωτών. Οι υπάλληλοι του σούπερ μάρκετ, τα παιδιά στα καφέ, οι ντελιβεράδες. Όλοι αυτοί που δουλεύουν ανασφάλιστοι, με μισά ένσημα, χωρίς άδειες, δώρα, επιδόματα. Που όλοι γνωρίζουν τις συνθήκες υπό τις οποίες δουλεύουν, αλλά κανέναν δεν τον νοιάζει. Αυτό που νοιάζει τον καθένα είναι να είναι ο καφές όπως τον παρήγγειλε, ούτε περισσότερο γλυκός, ούτε περισσότερο πικρός και στη σωστή θερμοκρασία και να έρθει η πίτσα ή το σάντουιτς γρήγορα γιατί δεν πεινάει και δεν μπορεί να περιμένει. Α, και βέβαια, να μην καταντήσει το παιδί του να κάνει καφέδες, να είναι υπάλληλος σε σούπερ μάρκετ ή ντελιβεράς. Να γίνει κάτι στην κοινωνία, να το σέβεται ο κόσμος. Ευτυχώς όμως, κάποιοι μας σέβονται. Μπορεί να μην είναι πολλοί, αλλά αρκούν. Έτσι κι αλλιώς, δεν είμαστε ήρωες. Οι ήρωες σώζουν ζωές στα νοσοκομεία. Εμείς απλώς καλύπτουμε τις ανάγκες σας. Έχουμε το εξοδόχαρτο και κυκλοφορούμε ελεύθεροι στους άδειους δρόμους για να σας δώσουμε μια μικρή αίσθηση ότι δεν έχουμε κανονικό πόλεμο. Ότι μπορείτε να παραγγείλετε ό,τι τραβάει η ψυχή σας την ώρα που βλέπετε μια ταινία, έναν αγώνα, ή που στολίζετε το χριστουγεννιάτικο δέντρο με τα παιδιά σας μέσα στις χριστουγεννιάτικες μπιτζαμούλες τους.

Είμαστε εδώ για να έχετε ακόμη την αίσθηση ότι δεν τελείωσαν όλα. Δεν σταμάτησαν όλα. Ακόμα μπορείτε να παραγγείλετε ό,τι τραβάει η ψυχή σας, ό,τι ώρα να 'ναι, όσο μακριά κι αν βρίσκεστε, ό,τι καιρό κι αν έχει έξω. Αυτή τη δυνατότητα, αυτή τη χαρά, αυτήν την πολυτέλεια, αυτή την ικανοποίηση δε σας την στερήσανε. Πίτσα, σάντουιτς, γλυκό, καφέ, ποτό, σαλάτα, μακαρονάδα και τόσα άλλα, μπορείτε ακόμα να τα έχετε με ένα απλό τηλεφώνημα ή μια ηλεκτρονική παραγγελία. Τίποτα δεν άλλαξε. Γιατί μέσα από το σπίτι, δεν φαίνεται ότι στις 10 το βράδυ οι δρόμοι είναι άδειοι λες και είναι ξημερώματα τις παλιές μέρες. Δεν φαίνονται οι σηματοδότες που συνεχίζουν να ρυθμίζουν την κυκλοφορία, χωρίς να κυκλοφορεί κανείς. Εκτός, βέβαια, κι αν τα δείξει η τηλεόραση.

Ούτε φαίνεται ότι κυκλοφορούν μόνο μηχανάκια που μοιράζουν παραγγελίες. Ούτε αυτοί που οδηγούν τα μηχανάκια φαίνονται. Δεν φαίνεται ότι φοράνε δύο μπουφάν για να αντέξουν το κρύο. Δεν φαίνονται τα γκρίζα ή και άσπρα μαλλιά τους κάτω από το κράνος. Δεν φαίνεται πόσα παιδιά έχουν, τι λογαριασμούς να πληρώσουν ή αν έχουν δύο λάπτοπ στο σπίτι για να κάνουν τα παιδιά τους τηλεκαταδουλεψ. Δεν φαίνεται να έχουν άνεργα παιδιά και τα βοηθάνε με το ντελίβερι γιατί η σύνταξη δεν φτάνει. Ούτε αν έχουν εγγόνια. Δε φαίνεται ότι στις γιορτές θα καθίσουν μόνο δύο μέρες, μια τα Χριστούγεννα και μια την Πρωτοχρονιά. Δε φαίνεται ότι δουλεύουν 10 και 15 ώρες τη μέρα πάνω στο μηχανάκι για να τα βγάλουν πέρα. Δουλεύουν για 4 ευρώ την ώρα. Κάποιοι και για λιγότερα. Δεν φαίνεται ότι παραλίγο να τους χτυπήσει ένα αυτοκίνητο ενώ σου έφερναν την παραγγελία. Δε φαίνεται ότι τους πήρε από πίσω ένα άλλο αυτοκίνητο μέσα στους έρημους δρόμους κι έμπαιναν ανάποδα στους μονόδρομους για να καταφέρουν να ξεφύγουν.

Τους βλέπεις για λιγότερο από μισό λεπτό. Παίρνεις την παραγγελία σου και τους ξεχνάς. Αλλά αυτοί σε θυμούνται. Θυμούνται και τι παραγγέλνεις κάθε φορά. Και θα ξανάρθουν στην πόρτα σου και μια και δύο και πολλές φορές ακόμα. Είτε με κορονοϊό και lockdown, είτε χωρίς. Στη γιορτή σου, στην παρέα σου, στις ταινίες σου, στο ματς που παρακολουθείς. Μην σκας γι' αυτό. Δώσε μόνο την παραγγελία σου και η επιθυμία σου θα πραγματοποιηθεί.

**Ο Σάκης Αποστολάκης εργάστηκε επί 35 χρόνια ως δημοσιογράφος, στην Ελευθεροτυπία και άλλα μέσα. Σήμερα εργάζεται ως delivery, βιοπορίζεται επιτυχώς σε εστιατόριο*

Στη Θεσσαλονίκη αυτό τον Νοέμβρη, ξυπνάμε, μετρίομαστε, μέσα από το ίντερνετ και τις αναρτήσεις του καθενός, με τους πιο κολλητούς τηλεφωνιόμαστε, με αφορμή άσχετους λόγους, τι βάζουμε στη σάλτσα, πόσες κουταλιές λάδι, διάβασες το βιβλίο τάδε, ενώ στην ουσία έχουμε ανάγκη να βεβαιωθούμε ότι είναι καλά, ν' ακούσουμε τις φωνές τους, από τον τόνο να καταλάβουμε πως νιώθουν, βλέπουμε ποιός έχει αργήσει να κάνει ανάρτηση, ποιος δεν απαντά, καταλαβαίνουμε τις σιωπές, ξαναμετρίομαστε, ανησυχούμε με τους αναπάντους φίλους, παίρνουμε κοινούς γνωστούς ή περιμένουμε όσο φτιάχνουμε τον πρωινό καφέ μας αν θα μας απαντήσουν. Μας απαντούν, ηρεμούμε και ξεκινάμε τη μέρα. Βέβαια όλο και πιο συχνά κάποιοι εξαφανίζονται ούτε ανάρτηση, ούτε απάντηση... καταλαβαίνουμε. Πατάμε κωδικούς βγαίνουμε για την απαραίτητη τροφοδοσία της μέρας, χαιρετιόμαστε με τα μάτια στη γειτονιά, αποφεύγουμε τις λέξεις, μας κάνουν ξαφνικά ευσυγκίνητους, βγάζουμε τη μελό διάσταση μας πιο εύκολα και πιο ανεξέλεγκτα γι' αυτό προτιμάμε τη σιωπή κι ένα αδιόρατο χαμόγελο, ακόμη ζούμε να διαγράφεται κάτω από τη μάσκα μας. Η πανδημία κι ο εγκλεισμός μάς έκανε πιο επιλεκτικούς, σπάνια πια αφηνόμαστε να ενημερωθούμε από τα δελτία ειδήσεων της τηλεόρασης, είναι πολύ μακριά πια από την καθημερινότητά μας και τον τρόπο που βιώνουμε τη ζωή στα σπίτια μας. Έχουμε διαλέξει από ποιους «φίλους» στα κοινωνικά δίκτυα μπορούμε να εμπιστευτούμε την πραγματικότητα της πόλης, από ποια sites μπορούμε να μάθουμε τις ειδήσεις, ποιοι επαγγελματίες διπλοτσεκάρουν τα νέα, ποιοι δεν μασάνε ποιοι γλύφουν ασύστολα μεταδίδοντας ή ανεχόμενοι ψεύδη απροκάλυπτα που δεν μπορούν να εξαφανίσουν το γεγονός ότι ουσιαστικά έχει χαθεί ο έλεγχος. Διατηρούμε την αισιοδοξία μας και ψήγματα μιας ιδιωτικής κανονικότητας ακούγοντας μουσική, διαβάζοντας βιβλία, περνώντας χρόνο περισσότερο με μας, με τη δική μας επεξεργασία ως άνθρωποι, ανακαλύπτοντας ο καθένας μόνος του πως μπορούμε μέσα από όλο αυτό το δυστοπικό περιβάλλον να γίνουμε καλύτεροι, που σημαίνει για μένα να βρίσκουμε χώρο και τρόπο να βοηθάμε ανθρώπους που περνάνε πολύ πιο δύσκολα από μας: άνεργοι, με κομμένα ρεύματα, απλήρωτα ενοίκια, ανασφάλιστοι, σιωπηλοί από μια εντελώς ιδιωτική αξιοπρέπεια που έχουν οι πραγματικά «αναγκασμένοι» άνθρωποι, όπως τους λέει ο φίλος μου Γιώργος Κορδομενίδης.

Νιώθω από τους τυχερούς αυτής της πόλης έχω καλούς γειτόνους, αγαπημένη φίλη και συνάδελφο στο διπλανό διαμέρισμα, ο ιδιοκτήτης του σπιτιού που νοικιάζω δείχνει κατανόηση και υπομονή. Όμως, βεβαίως, υπάρχουν πάντα κι οι στιγμές της μέρας που πέφτω κι εγώ. Όταν συναντώ ανθρώπους που ακόμη και σήμερα με κλευάζουν στον δρόμο γιατί φοράω μάσκα, που δεν πιστεύουν στον ιό, που πέφτουν με ευκολία στις περισπούδαστες συνωμοσιολογίες των άσχετων γιατί ποτέ δεν έμαθαν να ακούν τους ειδικούς ή –για να το γράψω λίγο πιο χοντρά– έχουν εκπαιδευτεί 30 χρόνια τώρα στον κλευσμό των άλλων, των καλύτερων, των ανθρώπων που πραγματικά έχουν γνώση και προτιμούν με μια εγκληματικά εφηβική αφέλεια να πιστεύουν μόνο μέχρι εκεί που φτάνει το δικό τους μυαλό. Ναι, όλα αυτά είναι δύσκολα, δεν είναι ευχάριστο να μην φέρεσαι με ανθρώπινες ιδιότητες, να νιώθεις ότι ζεις σε ένα άτυπο γκέτο, σαν αυτό που τόσο εύστοχα περιγράφει ο Γιώργος Ιωάννου που σαν σήμερα γεννήθηκε, σαν το T της Φίλιππου-Βενιζέλου-Χαλκίων-Ιουστινιανού της Κατοχής. Και να περιμένεις μια απελευθέρωση όταν κι αν βρεθεί το εμβόλιο και ως τότε κάθε πρωί να μετράς τους φίλους τους γείτονες, τους ανθρώπους που αγαπάς και σ' αγαπούν σε ένα καθημερινό απουσιολόγιο που οι απουσίες δεν σημαίνουν κοπάνα, αλλά μεταφορά, διασωλήνωση, απομόνωση, ΜΕΘ. Κι οι μέρες έτσι περνούν.

** Ο Τέλος Φίλης ζει στη Θεσσαλονίκη, εργάζεται στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και μένει στην οδό Σβώλου*

Είμαι μόνη μου. Ξυπνάω το πρωί 4-5 το πρωί βλέπω κανένα ωραίο ντοκιμαντέρ να περάσει η ώρα. Στις οκτώ σηκώνομαι πια από το κρεβάτι. Πάω στο σαλόνι, κάνω τον καφέ, ανοίγω την τηλεόραση και πιάνω το κέντημα. Έτσι περνάει η ώρα μου, αλλιώς θα τρελαινόμουν. Το μεσημέρι φτιάχνω κάτι να φάω και πιάνω το βιβλίο μου. Μια φορά την εβδομάδα θα βγω να πάω στο σουπερ μάρκετ και πάλι μέσα. Φοράω τη μάσκα μου, παίρνω το χαρτί που γράφω πού θα πάω, γυρίζω με τον φόβο, πλένω τα χέρια μου και ξέρω ότι θα ξαναβγώ σε μια βδομάδα.

Κόσμο δεν έχω καθόλου. Πριν δεκαπέντε μέρες πήγα σε μια κυρία στην πολυκατοικία που έχει αλτσχάιμερ και την κοιτάζουν γυναίκες. Πήγα κάθισα λίγο. Σήμερα μου είπαν ότι η μητέρα της γυναίκας που την κρατά έχει κορονοϊό. Λέω μάλιστα, βρήκα και 'γω να πάω επίσκεψη. Μου λένε τα παιδιά μου «μην τυχόν και ξαναπάς»... Πήγα, κάθισα ένα τέταρτο να δω έναν άνθρωπο και...

Σήμερα με πήρε μια φίλη μου που μένει στην Ηλιούπολη μήπως καταφέρουν να τη φέρουν να τη δω. Της είπα «όχι να μην έρθεις». Δεν θέλω. Αυτή βλέπει την εγγονή της, τον γιο της, μπαينوβγαίνουν. Δεν θέλω να την δω. Φοβάμαι. Εγώ έχω να δω τα δισέγγονα μου από το Σεπτέμβριο. Τα παιδιά μου από του Αγίου Δημητρίου, ένα μήνα. Δεν θυμάμαι ποτέ σε όλη μου τη ζωή στη Θεσσαλονίκη τέτοιο πράγμα. Κάναμε ό,τι θέλαμε, τέτοιο πράγμα ποτέ.

Το πιο δύσκολο για μένα είναι ότι δεν μιλάω. Αν δεν πάρω τηλέφωνο ή αν δεν με πάρουν δεν ακούω τη φωνή μου. Υπάρχει μέρα που δεν ξέρω αν μπορώ να μιλήσω. Ακούω την τηλεόραση αλλά δεν μιλώ. Δεν ακούγομαι. Και κλειδωμένη η πόρτα μέρα νύχτα. Ξεκλειδώνει μια φορά την εβδομάδα να πάω στο σουπερ μάρκετ. Πήγαινα στο γυμναστήριο 3 φορές τη βδομάδα, στην Καλαμαριά. Έβλεπα τις κοπέλες, γελούσα, μιλούσα. Τώρα σιωπή. Τίποτε. Φυλακή. Να μη βλέπω τις δύο-τρεις φίλες που μου έμειναν τρεις μήνες. Να πάω να πιω έναν καφέ. Μαρτύριο είναι που δεν ξέρω και το ίντερνετ. Μου λένε τα κορίτσια μου «γιαγιά να σου πάρουμε μια συσκευή να μας βλέπεις. Να στο μάθουμε». Τους λέω «εγώ έχω μάθει με την αλληλογραφία, με τα γράμματα και τα τηλέφωνα».

Ζούμε ένα μαρτύριο. Και ακούς και αυτούς που λένε δεν πιστεύω. Ανεβαίνει η πίεσή μου 18 από την καταπίεση. Πίνω δεύτερο χάπι κάθε μέρα. Ήθελα να περπατήσω λίγο. Πήγαινα μέχρι την Παπαναστασίου, γύριζα, τώρα τίποτε. Περνούσαν δύο ώρες. Τώρα δεν περνάνε.

** Η Μαίρη Γκίζη είναι συνταξιούχος.*

Ζει μόνη της στη Θεσσαλονίκη

Πενταμελής οικογένεια. Σύζυγοι, δύο έφηβοι κι ένα παιδί Δημοτικού. Στην καραντίνα πειθαρχήσαμε εύκολα, με το κλείσιμο της εστίασης βρεθήκαμε σπίτι χωρίς αντικείμενο και πολύ γρήγορα τα 2 παιδιά Λυκείου έμειναν και αυτά στο σπίτι με τηλεκαίτευση. Ωραία! Πάμε πάλι. Ως τότε; Δεν πειράζει, θα δούμε... θα το κάνουμε, αν δεν αρρωστήσει η γιαγιά, τίποτα άλλο δεν μας τρομάζει. Απλώς θα περάσει. Ας περάσει μόνο! Κι αν γίνεται, ας δουλέψουμε λίγο, ξέρω, δεν γίνεται όλον τον χειμώνα, λίγο όμως; Με μέτρα, ναι. Και ξαφνικά νοσήσαμε! Όχι, από το μαγαζί που φοβόμουν μήνες αλλά από την αγκαλιά μικρού αγαπημένου παιδιού, αυτά τα μικρά παιδιά που ευτυχώς δεν νοσούν σοβαρά αλλά μεταδίδουν και διασπείρουν στα σίγουρα.

Στη Θεσσαλονίκη τα πράγματα αρχίζουν και αγριεύουν, τα νούμερα ανεβαίνουν επικίνδυνα. Μετά την πρώτη αμνηχανία του θετικού τεστ, όλα συμβαίνουν γρήγορα αλλά ελεγχόμενα .

Εύκολη πρόσβαση σε γιατρό, αγαπημένο φίλο που αμέσως ανταποκρίνεται. Τεστ, φάρμακα, οδηγίες όλα τα έκανε εύκολα και δεν χρειάστηκε να χαθούμε στον λαβύρινθο του ΕΟΔΥ. Μου εξηγεί πως παίρνω νοσοκομειακή αγωγή και φροντίδα στο σπίτι. Το θερμόμετρο και το οξύμετρο είναι τα νέα αγαπημένα μας γκάτζετ. Αυτό λέγεται (και είναι ζηλευτό στις μέρες μας) πρόσβαση σε Πρωτοβάθμια περίθαλψη!

Νιώθω ασφαλής και προσπαθώ να μην πανικοβληθώ. Πυρετός και βήχας ελεγχόμενα. Δύο μέρες μετά με ξεκάθαρα συμπτώματα ακολουθεί ο Άκκς και μια μέρα μετά η 16χρονη Καλλιόπη. Γελάω και πείθω τον εαυτό μου πως όλα είναι καλά, η καριέρα μου ως ασθενούς του κορονοϊού μάλλον τελείωσε (αραιώσαν και οι πυρετοί), ξεκινώ καριέρα νοσηλεύτριας στο σπίτι. Έχω να φροντίσω τους άλλους. Νιώθω καλά, καθαρίζω, μαγειρεύω, καθαρίζω ξανά, δεν φοράμε μάσκες πια μέσα στο σπίτι. Θεωρητικά έχουμε όλοι νοσήσει. Θα το περάσουμε μάλλον εύκολα, η γιαγιά στον επάνω όροφο ευτυχώς ακόμα καλά!

Και ξαφνικά το βράδυ πυρετός 40+. Ο κορεσμός κάτω από 90, ο πυρετός δεν υποχωρεί... Ο φίλος γιατρός είναι νοσοκομειακός, για άλλη μια φορά τα κάνει όλα εύκολα. Τα παραπάνω κιλά μου είναι κόκκινο πανί μαζί με τα υπόλοιπα. Μέσα σε λίγες ώρες είμαι στο νοσοκομείο, μη έχοντας συνειδητοποιήσει ακριβώς την κατάσταση. Το μόνο που με απασχολούσε ήταν που τους αφήνω όλους άρρωστους. Ποιος θα φροντίσει το μικρό; Τι έχει στο ψυγείο; Ρούχα καθαρά άφησα; Μήπως τρόμαξαν τα παιδιά; Μέσα σε λίγες ώρες κατέρρευσα και τις τρεις πρώτες μέρες τις θυμάμαι θολά. Θυμάμαι όμως πως όλα ήταν υπερβολικά δύσκολο να γίνουν ακόμα και το να συρθώ ως την τουαλέτα. Θυμάμαι, επίσης, τον άδειο σχεδόν παγωμένο θάλαμο, η πτέρυγα του covid 3 στο νοσοκομείο πρέπει να έχει μόλις ανοίξει. Όλοι είναι σε πανικό.

Φλέβα, ακτινογραφία, ορός, οξυγόνο, φλέβα ξανά για αιματολογικά, αρτηρία για κάποια πιο εξειδικευμένα αιματολογικά, όχι πολλές κουβέντες, να θυμάμαι απαγορεύεται να βγω από τον θάλαμο και για ό,τι θελήσω να παίρνω τηλέφωνο. Παντού χαρτιά τοικοκολλημένα με υποδείξεις. Είμαι μόνη σε ένα θάλαμο τεσσάρων, δεν έχω νερό, δεν έρχεται κανείς. Διστάζω να ενοχλήσω, δεν ανάβω ούτε το φως, ακούω μόνον γρήγορα βήματα στον διάδρομο. Μετά από ώρα αποφασίζω να καλέσω. Προσπαθώ να ακούγομαι ευγενική και όχι απαιτητική... χρειάζομαι κουβέρτα, παγώνω και έχω τρομερό ρίγος. Και νερό, δεν έχω πει νερό εδώ και ώρες. Έρχεται κάποιος, μού μοιάζει ντυμένος με χίλιες ρόμπες, τριπλές μάσκες, προσωπίδα, γάντια και σκουφί. Μου εξηγεί τον τρόπο που θα συμβαίνουν τα πράγματα. Θερμοκρασία, οξυγόνο, πίεση, θα παίρνω μόνη μου τις μετρήσεις, μπορώ, και θα ενημερώνω τηλεφωνικά. Νερό και κουβέρτα θα μου αφήσουν έξω από την πόρτα και θα χτυπήσουν να απλώσω μόνον τα χέρια να τα πάρω. Θα μπαίνουν στο θάλαμο μόνο για συγκεκριμένες νοσηλείες. Αλλά όλα θα πάνε καλά, υποπεύομαι πως χαμογελά. Α! και να τηλεφωνώ όποτε θέλω, για το παραμικρό. Μέχρι το πρωί έχει έρθει δίπλα μου η Γεωργία, 65 χρονών με υποκείμενα νοσήματα και ήδη πνευμονία. Νομίζω δεν έχω νιώσει δεσμό να αναπτύσσεται πιο γρήγορα. Με ένα βλέμμα συμφωνήσαμε πως θα στηριχτούμε η μία στην άλλη. Ήταν ανακουφιστικό που ήρθε. Τα πρωτόκολλα άλλαζαν ξαφνικά, σημάδι πως στο νοσοκομείο προσπαθούσαν πολύ και δοκίμαζαν τρόπους. Σε δύο μέρες είχαν οργανωθεί καλύτερα. Το ένιωθα αλλά πια ξεχώριζα και τον πανικό. Κρατώ ακόμα σαν αίσθηση το χάδι στο πρόσωπο και στα χέρια κάθε φορά που χρειάστηκε να με τρυπήσουν ή να με εξετάσουν. Χάδι βιαστικό, μπορεί και ως οδηγία αλλά χάδι. Επαφή. Μήνυμα: «Όλα θα πάνε καλά». Αργότερα στον θάλαμο ήρθε και η κυρία Ασημίνα ετών 85. Με εκκρεμότητες, σε κρατούν οι εκκρεμότητες, βάζεις τα δυνατά σου.

Φοβήθηκα. Αυτό είπα στους δικούς μου μόλις άρχισα να επικοινωνώ. Αιφνιδιάστηκα και φοβήθηκα. Όλα τα υπόλοιπα απλώς συνέβησαν: φάρμακα, οξυγόνο και ο χρόνος. Κατάλαβα πως αυτό που φοβόντουσαν περισσότερο οι γιατροί ήταν η υποτροπή. Σε μια τόσο αχαρτογράφητη κατάσταση, ένας ιός απρόβλεπτος, όλα θα μπορούσαν να συμβούν. Έφυγα μετά από 1 εβδομάδα νοσηλείας, αφού ήμουν ιατρικώς καλά. Μετά την 12η μέρα της νόσου, απύρετη για πάνω από 3 εικοσιτετράωρα, ικανοποιητικό αναπνευστικό κορεσμό, χωρίς οξυγόνο και με καλά αιματολογικά. Πίσω στο σπίτι είχαν μείνει όρθιοι. Ταλαιπωρημένοι αλλά καλά. Ένα μεγάλο δίκτυο ασφάλειας και αγάπης είχε απλωθεί από συγγενείς και φίλους. Με τις πρώτες εύκολες ανάσες στολίσαμε και το χριστουγεννιάτικο δέντρο. «Αντιστροφή ψυχολογίας» το είπαμε. Νιώθω τυχερή αλλά έχω και μια αμυγδαλίτιδα από το πρώτο κιόλας βράδυ στο σπίτι. Τα νούμερα στη Θεσσαλονίκη είναι εφιαλτικά. Εμείς τελειώσαμε, μονολογώ συνέχεια. Πέρασαμε μέσα από τη φωτιά. Δεν ψυχάζω όμως. Τα νέα από φίλους που νοσούν, από γονείς φίλων που νοσηλεύονταν, συγγενείς μακριά που κινδύνευσαν κι αυτοί δεν είναι καλά. Τα νούμερα πια είμαστε εμείς. Μαθαίνω καθημερινά για απώλειες, διασωληνωμένους, κρούσματα. Δεν μου φτάνει που ήμουν τυχερή. Νίκησα τον κορονοϊό αλλά τώρα απέναντι στέκεται ο φόβος. Χαρτογραφημένος, παλιός γνωστός αλλά ανίκητος εχθρός. Να βγω έξω; Να αγκαλιάσω έστω αυτούς τους δέκα που αγκάλιαζα και πριν; Είναι ηθικό να νιώσω πιο άνετα; Τα νούμερα στις 6 το απόγευμα με ισοπεδώνουν. Μου λείπουν οι αγκαλιές των φίλων, τα τρανταχτά γέλια και η ανεμελιά. Δεν θέλω να φοβάμαι. Ήθελα να το πω.

** Η Αλίκη Νικολαΐδου νοσηλεύτηκε στο 424 δίνοντας μάχη με τον ιό*

Ένα μήνα πριν το Πάσχα, έχων υποκείμενα νοσήματα και διακεκριμένο υποκείμενο ο ίδιος, μπήκα εθελοντικά σε καραντίνα μαζί με σύζυγο και αδερφή. Πήγαμε στο σπίτι στο χωριό (που χτίσαν τη δεκαετία του 1980 οι γονείς μου) και κλειστήκαμε εκεί σε υψόμετρο 800 μέτρα.

Ήταν η γνωστή θλιβερή κατάσταση π.χ. το καβιάρι μαύρο, το κρασί παλιό, το αμάξι ξεσκεπαστο και απομονωθήκαμε αεροστεγώς βλέποντας από τα περιμετρικά παράθυρα ουρανό και βουνά. Το τζάκι και η πέλετ σολάρανε σε δρόμους της φωτιάς και πάνω στο γείσο του τζακιού έβαλε η αδερφή μου μια φλατ τηλεόραση και βλέπαμε στο νέτφλιξ τον γιό του Σάδερλαντ που επιβίωσε από την ανατίναξη του Λευκού Οίκου και στέφθηκε Πρόεδρος των ΗΠΑ. Καθημερινά με συνέπεια βλέπαμε τις πολιτικές τρικλοποδιές που του έβαζαν οι δικοί του και η διεθνής κοινότητα, και όπως καταλαβαίνατε πέρα από το 10λεπτο Τσιόδρα-Χαρδαλιά, εμείς αγωνιούσαμε για τις εξελίξεις στον Λευκό Οίκο και όχι για τα δικά μας παρακατιανά.

Λίγο το υψόμετρο, λίγο η πίεσή μου που ανέβηκε χωρίς να καταλάβω, λίγο το σάκχαρο λίγο κρασί λίγο θάλασσα και το ξέρετε, ε, έσκασε ένα αγγείο στο κεφάλι μου Κυριακή του Πάσχα.

Την επόμενη ημέρα ήρθε ασθενοφόρο στο χωριό και με πήρε για το νοσοκομείο της Λάρισας. Μάταια προσπαθούσα να πείσω το ασθενοφόρο να κάνουμε στάση στη διπλανή κωμόπολη, το Συκούριο για να πάρουμε καφέ και τυρόπιτα. Φτάσαμε στο νοσοκομείο και άρχισα να ακούω αποκλεισμούς για τους συγγενείς μου λόγω κορονοϊού, ενώ το φορείο μου πήγαινε σε διάφορα εξεταστήρια. Όλοι φορούσαν μάσκες και σκέφτηκα πως έτσι αποφεύγουν να τους αναγνωρίσω σε περίπτωση σύλληψής τους. Μετά από μια βδομάδα νοσπλείας σε αυστηρή καραντίνα για συγγενείς, και χορηγώντας μου μανιτόλη (πρώτη ξαδέρφη της γραμματέας του Τζέιμς Μπόντ, Μανιπένυ) με μετέφεραν σε Κέντρο Αποκατάστασης.

Εκεί με πήγαν σε ειδική μονάδα αποστείρωσης, μου έβγαλαν τα ρούχα, με έπλυναν ολόκληρο με μπεταντίν και έτσι πορτοκαλής προσπαθούσα να το παίξω άνετος στην όμορφη νοσπλεύτρια που με φρόντιζε. (Σκέφτηκα να αναβοσβήνω σα φανάρι, κόκκινο-πορτοκαλί-πράσινο, αλλά η εναλλαγή με δυσκόλευε). Τις δύο μέρες που έμεινα εκεί μέσα μέχρι να βγει το τεστ κορονοϊού που μου κάνανε ερχόταν ο φυσιοθεραπευτής ντυμένος σαν κάδος στα άσπρα και με ξεκλείδωνε.

Αν και αρνητικός στο τεστ έμεινα 20 μέρες καραντίνα σε θάλαμο χωρίς επισκεπτήριο με άλλους τρεις επίσης κατακαπνένους. Μετά από δύο μήνες βρέθηκα σπίτι στη Θεσσαλονίκη. Τρίτος όροφος χωρίς ασανσέρ, εγώ με πατερίτσες και η καραντίνα μου ήρθε κουτί. Δεχόμουν φίλους στο σπίτι παραγγέλναμε καφεδάκια με τους αγγέλους του ντελίβερι. Μέχρι που ήρθε η καραντίνα και οι επισκέψεις κόπηκαν. Η αλήθεια είναι πως, όπως έλεγε η μαμά μου, είμαι μονόχωτος και δεν μου έλειψε και τόσο η βόλτα και το έξω. Μπορούμε να μιλάμε, να γελάμε και να τσακωνόμαστε με τη σύντροφο και κατά νόμο σύζυγό μου που είναι σαν να βλέπω πολλούς ανθρώπους, όπως στον εξορκισμό που ενυπάρχουν πολλοί σατανάδες στον δαιμονισμένο. Ρουφάω την ηρεμία της καραντίνας απολαυστικά, ποιος ξέρει αν θα ξανάχουμε;

** Ο Κώστας Κρικέλης είναι δημοσιογράφος.*

Πέρασε μια περιπέτεια υγείας μέσα στην καραντίνα

Όλα της καραντίνας δύσκολα. Είσαι μόνος/η, όπως εγώ, στο σπίτι και πού και πού ζορίζεσαι που είσαι μόνος/η. Είσαι με παρέα, όπως ο Μάκης, και πάλι πού και πού ζορίζεσαι γιατί είσαι συνέχεια και αποκλειστικά με το ίδιο και μόνο άτομο. Για μερικούς ανθρώπους, ωστόσο, η καραντίνα είναι ακόμη πιο δύσκολη... Ο Μάκης είναι το αγόρι της αγαπημένης μου φίλης Τζένης με την οποία ζούνε μαζί. Μαζί τους ζούνε, επίσης, και τρεις τυχερές γάτες. Με τον Μάκη κάνουμε καλή παρέα. Συζητάμε πολλά και διάφορα μα καθόλου αδιάφορα. Συμφωνούμε, διαφωνούμε, μοιραζόμαστε ανησυχίες, απόψεις... Έτσι κάναμε/κάνουμε και στην καραντίνα. Και μια μέρα από αυτές κι ενώ λέγαμε για τις γιαγιάδες μας και πόσο δύσκολο είναι το θέμα του εγκλεισμού και της απομόνωσης για τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας... ξαφνικά μου ήρθε μια ιδέα την οποία, έτσι αυθόρμητα και εντελώς αφιλητάριστα, είπα στον Μάκη ο οποίος από την άλλη άκρη της γραμμής απάντησε πως την έβρισκε ενδιαφέρουσα και let's do it!

Έτσι, βρεθήκαμε να τηλεφωνεί ο ένας στη γιαγιά του άλλου (τις οποίες, by the way, δια ζώσης δεν έχουμε δει ποτέ) σε εβδομαδιαία βάση. Όχι μια γρήγορη τυπική κλήση. Αν δεν κλείσουμε σαραντάλεπτο, το ακουστικό δεν κατεβαίνει. Και δεν είναι επειδή πρέπει. Είναι επειδή έχει, πράγματι, ενδιαφέρον! Και δωσ' του η γιαγιά Καίτη (η δική μου γιαγιά) να διηγείται ιστορίες και να δίνει συνταγές στον Μάκη. Και από την άλλη η γιαγιά Σούλα (η γιαγιά του Μάκη) να μιλάει μαζί μου για μουσική και χορό που τα λατρεύει και να λέμε και τα «δικά μας» αφού κι οι δύο είμαστε εκπαιδευτικοί. Και μ' αυτά και με 'κείνα, από γιαγιάδες, έγιναν «τα κορίτσια» και μεταξύ μας πλέον το «κυρία Σούλα» και το «κυρία Καίτη» έχουν μετατραπεί σε Σουλίτσα και Καιτούλα.

«Πήρες την Καιτούλα αυτή τη βδομάδα; Με ρωτούσε τις προάλλες για σένα. Θέλει, λέει, να σου τελειώσει μια

συνταγή που λέγατε». Ανυπομονησία η γιαγιά μου για την κλήση του Μάκη! Ο δε Μάκης, να κρατάει σημειώσεις από τις διηγήσεις της Καιτούλας. Έχει αρχείο στο κινητό του με όνομα φακέλου «Καιτούλα!» «Πήρες τη Σουλίτσα; Έλεγε σήμερα ότι έχεις μέρες να φανείς και πού είσαι». Και η Σουλίτσα ανυπομονησία για την κλήση μου κι εγώ για να ακούσω τις ιστορίες της, τις ανησυχίες της... «Έλα φιλενάδα, δώσε μου λίγο τον Μάκη να συνεννοηθούμε για το πότε θα πάρουμε τηλέφωνο τα κορίτσια». Και να ακούω τη φίλη μου να φωνάζει: «Μάκηηηηη! Έλα λίγοοοο. Η Δανάη είναι. Να συνεννοηθείτε για Σουλίτσα και Καιτούλα!» Τριανταλίγο εμείς, ογδόντα όλα (και πλάς μη σου πω) τα κορίτσια. Και όμως, τα λέμε μια χαρά. Η Σουλίτσα κι η Καιτούλα μπορεί να έχουν γερασμένο σώμα αλλά το μυαλό τους είναι ξυράφι. Σπουδαγμένες και οι δύο, με κλας παλιάς καλής εποχής, έχουν πολλά να μοιραστούν μαζί μας και εμείς πολλά να μάθουμε από αυτές. Αλλά και αγράμματα να ήταν, πάλι θα είχαν τόσα πολλά να μας πούνε... Εμπειρίες μιας ζωής και σοφίες αποκτημένες μέσα από τις εμπειρίες. Το να είμαστε νέοι στην ψυχή, αλλά το σώμα να μη βαστάει, είναι ο πιο δύσκολος περιορισμός. Και η Σουλίτσα κι η Καιτούλα βιώνουν έναν τέτοιο. Όπως πολλές Σουλίτσες και Καιτούλες και γενικά άνθρωποι που λόγω ηλικίας ζούνε έτσι κι αλλιώς τη δική τους καραντίνα χρόνια τώρα και η μόνη τους χαρά είναι η επίσκεψη από τα παιδιά ή τα εγγόνια. Τώρα οι κορωνοσυνθήκες το απαγορεύουν κι αυτό... Τουλάχιστον, όμως, έχουμε ακόμη καλές ιδέες και ευαισθησία και κάπως χρωματίζουμε την καθημερινότητά τους!

** Η Δανάη Στυλιανίδου και οι φίλοι της ξεκίνησαν να κάνουν τηλεφωνική παρέα στις γιαγιάδες μέσα στην καραντίνα*

**στην Ειρήνη*

«Να βάλω τα μεταξωτά», τραγουδούσα ως φοιτήτρια, αγαπώντας αυτό το κομμάτι βαθιά διότι μιλούσε για «άσθμα και βρυχνημό», παρέα μόνιμη από τα 22 μου χρόνια... Δεν το φοβήθηκα το άσθμα όταν διαγνώστηκα. Ακόμη και όταν διαπίστωσα πως η καθημερινότητα των πασχόντων εμπεριέχει πυρετό, βήχα, βρογχόσπασμο, ακόμη και αδυναμία λόγω από κόπωση ενώ πάντα παραμονεύει ο κίνδυνος της πνευμονίας αλλά και άλλες εξελίξεις πιο δυσάρεστες. Αποδέχτηκα τη σχέση μας ως πρόκληση. Διένυσα βέβαια όλα τα στάδια. Ανησυχία, φόβος, ανασφάλεια, στωικότητα, αποδοχή και υπέρβαση.

Η χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια στα 22, αν το πιστέψεις και συνεργαστείς με ευλάβεια είναι μόνο μια «ανάσα κορτιζόνης», μετά από το πλύσιμο των δοντιών. Για όλη σου τη ζωή. Μπορείς να γυμνάζεσαι, να ερωτεύεσαι, να ταξιδεύεις, να χαιρέσαι την κάθε μέρα. Μετά από 30 χρόνια, είμαστε φίλοι εγώ και το άσθμα μου και γνωρίζομαστε εξαιρετικά καλά. Με προειδοποιεί όταν ετοιμάζεται να επιτεθεί σχεδόν μου κλείνει το μάτι συνωμοτικά. «Δεν θα σου περάσει», επιμένω. Ούτε αυτή τη φορά. Στην πορεία της ζωής μου αποκόμισα επιπλέον μαχητικά εφόδια. Δέκα επιτυχείς επεμβάσεις, διάφορων αιτιολογιών, που δεν με κατατάσσουν ακριβώς στο μέσο όρο του «φυσιολογικού» ανθρώπου.

Αυτές τις περιόδους τις βίωνα πάντα μόνη, κρατώντας μακριά το οικογενειακό περιβάλλον, ώστε η δική τους συναισθηματική φόρτιση να μη κάνει αφαίμαξη της δύναμης που απαιτείται. Οι γιατροί -ειδικά όταν ανήκουν στην ευρύτερη οικογένεια- μου αρκούν. Και η «ανασούλα» μου.

Τούτο τον γλυκό Νοέμβρη, γενεθλιακό μήνα για μένα, ανέπτυξα μία εξαιρετικά ύποπτη συμπτωματολογία, που επέβαλε αυστηρή καραντίνα και έλεγχο για COVID 19. Με ψυχραιμία αυτοπεριορίστηκα και έχοντας κλείσει από χρόνια τον τηλεοπτικό δέκτη θεώρησα τον εαυτό μου τυχερό διότι –με άλλοθι πλέον– θα διαβάσω, θα ακούσω ραδιόφωνο. Θα δω ταινίες και θα περιμένω να αναρρώσω ακόμη και αν νοσώ από covid. Η μοναξιά αυτής της καραντίνας έδειχνε λίγο ως η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος. Προστατεύεις τους άλλους από αγάπη, από αίσθηση ευθύνης, από αλληλεγγύη. Ανακαλείς σχεδόν ρομαντικά τον Αναγνωστάκη μόνος, «μέσα στη φοβερή ερημία του πλήθους». Και τότε μαθαίνεις περισσότερα. Από τον τύπο, από τα τηλεφωνήματα. Είναι πονηρός, δεν τον «σπουδάζει το σώμα». Μπορεί να σε ισοπεδώσει και να σε διαλύσει πολύ γρήγορα. Την πλήρη αλήθεια δεν την ξέρουμε ακόμη. Με καταλαμβάνει ο πανικός πως τούτο δω κρύβεται, δεν ελέγχεται, επιτίθεται στις ευπαθείς ομάδες. Φοράει μάσκα πιο σταθερά από τη δική μας.

Αδύνατο να διαβάσω, αδύνατο να συγκεντρωθώ. Με εκνευρίζουν όλα. Στο τηλέφωνο μιλώ μόνο με αυτούς που πρέπει. Γιατρούς, οικογένεια, εργασία. Ανοίγω την τηλεόραση. Την κλείνω σχεδόν αμέσως. Η Ειρήνη μου φέρνει κασικάκι στο φούρνο, κρεατόσουπα, ψωμί και λεμόνι. Τα βάζει στο ασανσέρ. Τα παίρνω και ξεσπάω σε κλάματα. Νιώθω μίαν αφόρητη ανάγκη να βγω στη βεράντα, να δω τα λουλούδια μου. Νιώθω τόσο εύθραυστη όσο ένα πέταλο. Συνειδητοποιώ πως τούτο το ξέσπασμα είναι λυτρωτικό, είναι η βεβαιότητα πως οι δικοί μας «άλλοι» είναι κοντά και βρίσκουν τρόπους να σου το δείξουν. Μπαίνω μέσα, ανοίγω τα μείλ μου, το fb, ακόμη και με «κοντή» ανάσα απαντάω στα περισσότερα τηλέφωνα, στα μηνύματα.

Σήμερα κρατάω στα χέρια μου το αρνητικό αποτέλεσμα της μοριακής ανίχνευσης του ιού. Συνεχίζω τη φαρμακευτική αγωγή για να εξαλειφθούν τα συμπτώματα της λοίμωξης. Συνεχίζω τη θεραπεία ώστε να βρεθώ υγιής στην καθημερινότητα, να δω το νεογέννητο ανίψι μου πριν αρχίσει να μιλάει και να περπατάει. Να παίξω με τον Ορέστη και την Αθηνά. Να ανταποδώσω τη δύναμη αγάπης στους ανθρώπους.

** Η Λένα Παπαθανασίου εργάζεται στον δήμο Θεσσαλονίκης και πέρασε μόνη της τον ιό στο σπίτι*

Ψέματα λοιπόν η αίσθηση ακτινοβολίας στα δόντια σαν να βρίσκομαι σε μηχανήμα ελέγχου σε αεροδρόμιο –το πρώτο σύμπτωμα. Σαν να σκανάρει ο ιός τον οργανισμό, για να εντοπίσει ευάλωτα σημεία. Αναρωτιέμαι –υπάρχει άνθρωπος που δεν έχει; Ψέματα το 38.3 που δίνει όμως την αίσθηση υψηλού πυρετού. Ψέματα ο μόνιμος πονοκέφαλος. Ψέματα οι πόνοι σε όλο το σώμα. Ψέματα το ανυπόφορο βάρος στο στομάχι. Ψέματα η πλήρης αποχή από το φαγητό. Με αγώνα να τρώω τα τρία τέταρτα μιας φρυγανιάς και να είναι σαν να έχω καταβροχθίσει γουρουνόπουλο. Ψέματα και η παντελής αδυναμία να σηκωθώ από το κρεβάτι.

Μετά από τη βελτίωση κάποιων ωρών που μου δίνει την ψευδαίσθηση ότι αρχίζει η ανάρρωση επανέρχεται ο πυρετός δριμύτερος. Αρχίζει η αντίστροφη πορεία. Τα φάρμακα λειτουργούν σαν καραμέλες. Ο ιός έχει νικήσει κατά κράτος. Στην εβδομάδα επάνω πέφτει το οξυγόνο. Μονόδρομος το νοσοκομείο. Για ψέμα μοιάζει πολύ αληθινό.

Το ίδιο βράδυ στο νοσοκομείο, όπου πλέον έχω μόνιμο οξυγόνο, μου κόβεται η αναπνοή. Ψέμα κι αυτό; Τρομακτικό. Η νοσηλεύτρια με καθοδηγεί απ’ έξω: κάθομαι και πίνω νερό. Μετά από αρκετή ώρα ηρεμώ. Χωρίς οξυγόνο δυσκολεύομαι να πάω στην τουαλέτα. Βήχω και πονώ έντονα στο στήθος. Ψέμα κι αυτό;

Κάποια στιγμή κουράζομαι. Δυσκολεύονται ακόμη και οι φλέβες να ανταποκριθούν. Ψάχνουν οι νοσηλεύτριες, τρυπούν, αδιέξοδο. Πολύ επώδυνο ψέμα αυτό –τα χέρια μου ακόμη πονούν και είναι μελανιασμένα. Μένω για δύο μέρες ουσιαστικά χωρίς ορό. Δεν αντέχω άλλο να παλέψω. Η διπλανή μου έχει ήδη επιδεινωθεί και μεταφέρεται στην Παθολογική. Ο θάνατος караδοκεί. Σε φίλο που έτυχε να μου στείλει μήνυμα τη στιγμή εκείνη τον παρακαλώ να έχουν κατά νου και τα παιδάκια μου. Αναγνωρίζω τον νικητή ιό. Και αφήνομαι στα χέρια του Θεού. Προσπαθώ να προσευχηθώ. Σε πλήρη διάλυση. Και κλείνω τα μάτια. Και τα ξανανοίγω σε μια ύστατη προσπάθεια να το παλέψω. Ευτυχώς! Για όσους δεν πιστεύετε στην ύπαρξη ή τη σοβαρότητα του ιού αυτή είναι η δική μου αλήθεια, αφιερωμένη σε δύο γιατρούς: τον ξάδελφό μου Γρηγόρη Χατζημανρουδή και τη σύζυγό του Παναγιώτα Ναλμπάντη, που παρακολουθούσαν το κάθε μου σύμπτωμα 24 ώρες το 24ωρο και με καθοδηγούσαν σαν αδέρφια!

Και προχωρώ την ιστορία με μία αναδρομή στην εισαγωγή στο νοσοκομείο έχοντας κατά νου τους ασθενείς που νοσηλεύονται λόγω του συγκεκριμένου ιού. Γιατί και μόνο η εισαγωγή στο νοσοκομείο καθαυτή επενεργεί σαν ένα σοκ. Μπαίνει κανείς, χωρίς να ξέρει αν θα μπορέσει να ξαναβγει. Στην πραγματικότητα μπαίνει με τον φόβο ότι δεν θα ξαναβγει.

Τρίτη πρωί 10.11 πέφτει το οξυγόνο. Μονόδρομος το νοσοκομείο. Εφημερεύει το ΑΧΕΠΑ. Το ΕΚΑΒ υπερφορτωμένο. Δίνουμε τον αριθμό αυτοκινήτου στο ΕΚΑΒ, για να έχουμε δικαίωμα μετακίνησης. Φεύγω με ένα μικροσκοπικό σακίδιο του Δημήτρη χωρίς τα απαραίτητα και μια κάρτα που έσπευσε να μου ετοιμάσει η Ματίνα. Καθοδόν ενημερώνω γονείς μου. Ο πατέρας μου πρόσφατα εγχειρισμένος. Δεν τους είχα πει ότι είμαι άρρωστη και χρειάζεται να τους αποκαλύψω ότι κατευθύνομαι προς το ΑΧΕΠΑ.

Στην κεντρική πύλη όπου με αφήνει ο Γιάννης τα κανάλια. Τώρα; Ούτε τα παπούτσια μου δεν φορά κανονικά. Έτοιμη να λιποθυμήσω. Εντοπίζω έναν υπεύθυνο ασφαλείας. «Θετική, με χαμηλό οξυγόνο», καταφέρνω να ψελλίσω. «Στο μπαλκονάκι», μου λέει.

Αδυνατώ να καταλάβω. Πλήρης αποσυντονισμός. Το κατανοεί εγκαίρως και με οδηγεί ο ίδιος. Επιβίβαση στο πλοίο για μετανάστευση στην Αυστραλία. Χωρίς τίποτε. Χωρίς ελπίδα. Στο μπαλκονάκι ουρά. «Θετική, με χαμηλό οξυγόνο», ψελλίζω.

Μετά από κάποια ώρα βρίσκω τον δρόμο για το αμφιθέατρο. Τουλάχιστον 20 άτομα μέσα, όλοι θετικοί. Ήταν ακόμη νωρίς. Ελάχιστοι είχαν πράγματα μαζί τους. Ένας λιποθυμά και τον μεταφέρουν με φορείο. Η Γιώτα μου θυμίζει: «Πες για το οξυγόνο!» Πού και σε ποιον; Φωνές, χαμός. Κι απ' έξω που έρχονται για το τεστ. Μετά από κάποια ώρα μπαίνει μια γιατρός και αρχίζει να καταγράφει τα στοιχεία μας. «Έχω χαμηλό οξυγόνο», ψελλίζω. Με παραλαμβάνει άμεσα. Με μεταφέρει σε ένα ιατρείο. Καταγράφει το ιστορικό και αρχίζει η υποστήριξη με οξυγόνο. Τέλος πρώτου συναγερμού. Ευτυχής συγκυρία –αποδεικνύεται παλιά μου μαθήτριά: Μυρσίνη Μελλίδου. Όχι ότι θα με φρόντιζε λιγότερο αν ήμουν μια άγνωστη. «Τώρα είμαι στα δικά σας χέρια», της εξομολογούμαι. Με καθησυχάζει.

Έναρξη νοσηλείας. Εξετάσεις: καρδιογράφημα, εξέταση αίματος, ακτίνες, αξονική. Οργάνωση απίστευτη για την πίεση που δέχεται το νοσοκομείο. Παντού μόνιμη στήριξη με οξυγόνο. Ένας τραυματιοφορέας για κάθε ασθενή. Και όταν ολοκληρώνεται ο κύκλος των εξετάσεων –ακροβολίζονται υπεύθυνοι σε όλους τους διαδρόμους, για να μεταφερθεί ο ασθενής σε πτέρυγα covid, χωρίς κίνδυνο να εκτεθούν και άλλοι σε επαφή μαζί του. Σαν σκηνικό κινηματογραφικής ταινίας. Στο τέρμα της διαδρομής μία πτέρυγα covid: Α' νευρολογική –απομόνωση στο δωμάτιο 7 χωρίς ιδιαίτερη επαφή με το περιβάλλον. Και κλείνω την ιστορία με τη ματιά στραμμένη στους συγγενείς και φίλους όσων νοσηλεύονται λόγω του κορονοϊού. Γιατί κι αυτοί περνούν τον δικό τους Γολγοθά. Χωρίς τη δυνατότητα να συναντήσουν τους αγαπημένους τους από κοντά αναγκάζονται να αρκεστούν στην τηλεφωνική ή διαδικτυακή επικοινωνία και, όταν κι αυτή είναι ανέφικτη, περιορίζονται στην τακτική ενημέρωση που έχουν από τους γιατρούς. Για όσους καταλήγουν οι συγγενείς ενημερώνονται με ένα τηλεφώνημα από το νοσοκομείο. Σκεφτείτε ότι δεν είναι και λίγα τα αντίστοιχα τηλεφωνήματα τον τελευταίο μήνα. Μία λέξη-κλειδί επενεργεί σαν φάρμακο για όσους παλεύουν στα νοσοκομεία με τον κορονοϊό: επικοινωνία. Προφανώς το αντιλήφθηκαν εξαρχής και οι γιατροί και φροντίζουν, παρά το εξαιρετικά βαρυσφορτωμένο τους πρόγραμμα, να ενημερώνουν καθημερινά όχι μόνο τον ασθενή αλλά και κάποιον στενό συγγενή του.

Για μένα η επικοινωνία λειτούργησε θεραπευτικά και σε σύνδεση με τον έξω κόσμο αλλά και μέσα στον τετράκλινο θάλαμο. Μόλις ανέκτησα την επαφή με το περιβάλλον, άρχισα να ακούω με προσήλωσι τις ιστορίες που αφηγούνταν οι κυρίες δίπλα μου. Σε ένα μεταβατικό στην ουσία στάδιο ανάμεσα στον πάνω και τον κάτω κόσμο, αφού δεν ξέρει κανείς εκ προοιμίου αν θα τα καταφέρει, θαρρείς πως βιάζεται να διηγηθεί τη ζωή του. Εκμυστηρεύσεις που θα χρειάζονταν χρόνια φιλίας προκύπτουν μέσα σε λίγες ώρες ή και στιγμές. Λέγονται εκεί, για να μείνουν εκεί. Κάποιες φορές με άγχος, με το άγχος του επαπειλούμενου μοιραίου.

Παράλληλα, βίωσα απίστευτη στήριξη των πάντων, συγγενών και φίλων. Που μου φέρνουν περισσότερα και από τα απαραίτητα, όταν δεν μπορεί να περάσει κανείς από το δικό μου σπίτι που είναι βεβαρημένο με ιικό φορτίο. Που μου φέρνουν περισσότερα και από αυτά που ζητάω επιστρατεύοντας τη δική τους πείρα, όταν είμαι ακόμη αποσυντονισμένη. Που τα αφήνουν στην πύλη, για να τα μεταφέρουν οι τραυματιοφορείς στην πτέρυγα και οι νοσοκόμες στον θάλαμο ακόμη κι όταν έχει παρέλθει το προβλεπόμενο ωράριο. Και που επικοινωνούν μαζί μου καθημερινά, για να με ενθαρρύνουν. Να μην παρασυρθώ από τον θάνατο στο διπλανό δωμάτιο. Να μην τα παρατήσω. Να το παλέψω. Ένα μεγάλο τμήμα του εξιτηρίου το οφείλω στη δική τους φροντίδα. Νιώθω απέραντη ευγνωμοσύνη για το κάθε μήνυμα και αγάπη για τον καθένα που το έστειλε. Ακόμη και γι αυτούς που δίστασαν και μου έστειλαν με άλλους την έγνοια τους.

Έχετε κάποιον έστω μακρινό γνωστό στο νοσοκομείο αυτή τη στιγμή; Μην διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί του. Σκεφτείτε ότι μπορεί ακόμη και μία σας λέξη να είναι το φάρμακο που χρειάζεται στην κατάλληλη στιγμή. Έχετε τον τρόπο να επικοινωνήσετε με τη διοίκηση κάποιου νοσοκομείου και να ρωτήσετε τι χρειάζονται; Γιατί τα κρούσματα μπορεί να μειώνονται, αλλά σκεφτείτε ότι προστίθενται σωρευτικά σε όσους ήδη νοσηλεύονται. Και καταλαβαίνετε ότι οι μέρες νοσηλείας δεν είναι περιορισμένες. Για μένα χρειάστηκαν δύο εβδομάδες. Αντίστοιχο είναι το διάστημα για τους περισσότερους. Σκεφτείτε ότι πρόκειται για μία κατάσταση που μας ξεπερνά ούτως ή άλλως.

Κι αν δεν έχετε κάποιον γνωστό, μακρινό έστω, κι αν δεν έχετε τρόπο να βοηθήσετε, μπορείτε να το πετύχετε με τον δικό σας τρόπο: ΜΕΙΝΕΤΕ ΣΠΙΤΙ. Γιατί η δική σας διασκέδαση, το δικό σας φαγοπότι δεν θέλετε να στοιχίσει τον θάνατο κάποιου άλλου. Δεν αρρώστησα, όταν πήγαινα στο σχολείο. Αρρώστησα, όταν ένας μαθητής πήγε στο τμήμα του Δημήτρη στο φροντιστήριο με συμπτώματα. Αν δεν είναι ανάγκη να βγειτε, ΜΕΙΝΕΤΕ ΣΠΙΤΙ. Αν έχετε ακόμη και το απλούστερο σύμπτωμα, ΜΕΙΝΕΤΕ ΣΠΙΤΙ. Για να βγούμε όσο γίνεται περισσότεροι, όταν πλέον περάσει όλο αυτό. Γεροί και αγαπημένοι. Και πιο ανθρώπινοι.

** Η Ελένη Χατζημαυρουδή, είναι φιλόλογος στο Κολλέγιο Ανατόλια και νοσηλεύτηκε στο ΑΧΕΠΑ*

Κοπιάρω 1, οδοντίατρος αναγκαστικά, παίρνω τον κατήφορο, περνώ από το έρημο Πανεπιστήμιο, στο Γεννηματάς ηρεμία σήμερα, εφημερεύει το Παπαγεωργίου, ο φόβος ριζωμένος γερά, αλλάζω πεζοδρόμιο γρήγορα, σαν να με κυνηγάει μολυσμένος αέρας. Τα βήματα ασυνείδητα ακολουθούν την πρωινή διαδρομή χρόνων.

Ροτόντα, ο κορμός στον εξωτερικό περίβολο της ένα από τα ωραιότερα γλυπτά της πόλης, Φιλίππου, η αυλή του σχολείου άδεια, νεκρή ζώνη η γειτονιά χωρίς τις φωνές των παιδιών, θολώνουν τα γυαλιά μου, θα φταίει η μάσκα λέω, αρνούμαι να αποδεχθώ οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία, η Μικρή Φρίντα κλειδαμπαρωμένη, μια υποψία μυρωδιάς καφέ, μπα η ιδέα μου σκέφτομαι, στην πόρτα το αισιόδοξο μήνυμα, «Κουράγιο, θα περάσει κι αυτό», θα περάσει κορίτσια, ονειρεύομαι το πρώτο γλυκό από τα κεράκια της Χρυσάνθης.

Στην Αχειροποίητο η ροδιά κρατάει με πείσμα τα τελευταία ρόδια της, η κρήνη στεγνή, άφαντα και τα περιστέρια. Αναλογίζομαι πόσες πανδημίες έχουν δει τα βυζαντινά της παράθυρα. Άγριο θέαμα, αποκαρδιωτικό η άδεια πόλη, οι πόλεις έγιναν για να 'χουν κίνηση, πλήθη, ζωή.

Ο οδοντίατρός μου με στολή πολέμου των άστρων, αρχίζει εργασία. Επιστροφή, λίγη κίνηση στην Εγνατία, αστόλιστες, γυμνές κλειστές βιτρίνες, κοίτα να δεις λέω μέσα μου, μέχρι πέρυσσι κορόιδευες τον πρώιμο εορταστικό στολισμό, φέτος σου λείπει. Ανηφορίζω, τριχρωμία στη Μελενίκου, τα καναδέζικο πλατάνια σε χαλκόχρυσες αποχρώσεις, οι καρποί με παγώνουν, βρες μπας και μιμείται ο ιός τη φύση, ξαναβλέπω στην οθόνη του μυαλού μου σκηνές από το Alien και τη Σιγκούρνει Γουίβερ να καρφώνει το εξωγήινο τέρας που μεταλλάσσεται διαρκώς σαν τον μυθικό Πρωτέα.

Έξω από το Γεννηματάς τώρα μια οικογένεια θρηνεί, κατακόκκινα θολά ματιά πάνω απ' τις μάσκες, περιμένουν να βγει η σορός του δικού τους ανθρώπου, covid ή κάτι άλλο δεν ξέρω... Ακούω τις κουβέντες και το «γιατί» τους πλανιέται αναπάντητο, πληγώνει τον αέρα. Χαμπλώνω το βλέμμα, επιταχύνω το βήμα, περνώ απέναντι, πένθος απλώνεται στην πόλη, βουβό, τρώει τα σωθικά της. Το πανό στα κάγκελα του νοσοκομείου επιμένει να θυμίζει αιτήματα αγωνίας.

Θα αντέξουμε, πρέπει, η ποίηση είναι στους δρόμους

** Η Αθηνά Παπανικολάου είναι συνταξιούχος φιλόλογος και μένει στο κέντρο της πόλης*

Το τηλέφωνο με ξύπνησε. Δεν το πρόλαβα. Πρέπει να το άφησα ανοιχτό. Η γιρλάντα με τα φωτάκια τρεμοσβήνει. Μάλλον τελειώνει η μπαταρία. Σκοτεινά είναι ακόμη έξω. Ξυπνάω όλο και πιο νωρίς. Έχουν αλλάξει οι ρυθμοί και τα ωράριά μας. Ας κάνω ένα κακάο. Η γάτα με ακολουθεί στην κουζίνα γκρινιάζοντας. Αυτό δεν άλλαξε. Καπνίζω τρία τσιγάρα απανωτά στο παράθυρο. Το τασάκι στο περβάζι θέλει άδειασμα.

Το τηλέφωνο ξαναχτυπά. Είναι κάποιος από μια άλλη πόλη. Η ώρα είναι 6:20.δεν έχουν τον θεό τους. Τίποτα δεν άλλαξε. Ότι του φανεί του Λωλοστεφανή! Όποτε του καπνίσει. Ακόμη κι εν μέσω πανδημίας. Μέχρι να ζεσταθεί το νερό ανοίγω τα παράθυρα και καθαρίζω το σπίτι. Πώς θα περάσει κι αυτή η μέρα. Μου έρχονται απανωτές ειδοποιήσεις. Κάνω μπάνιο. Βάζω μουσική. Βάφομαι. Ξαναχτυπάει το τηλέφωνο. Βαριέμαι να φτιάξω τα μαλλιά μου. Καπνίζω 2 τσιγάρα στο παράθυρο χαζεύοντας στο ίντερνετ. Καλοσκέφτομαι την ιδέα πρωινού. Ξαναχτυπάει το τηλέφωνο. Πρέπει να φτιάξω τα μαλλιά μου. Σχετικά γρήγορα. Τρώω άλλη ώρα.

Πριν προλάβω να ευχαριστηθώ ένα τσιγάρο συνειδητοποιώ ότι είναι μεσημέρι, ότι δεν έχω φάει απ' τις 6 το πρωί, η ζωή δεν είναι γιούπι γιατί είναι τέλος του μήνα και χρωστάω κι ότι αν αυτό είναι καραντίνα τότε είμαι σε καραντίνα από αρκετά χρόνια πριν. Κι όχι μόνο εγώ κι άλλες σαν εμένα επίσης. Μου κάνει βιντεοκλήση η Σ... Είναι άβαφτη. Ποιος είστε της λέω; τι θέλετε; ακόμη να μπει το αστάρι; γελάει η θεά μου. Είχε να πάει σε υπηρεσίες όπου έχει πάντα θέμα με την ταυτότητά της. Έχω κι εγώ διακανονισμούς να κάνω. Με πιάνει στρες. Δεν προλαβαίνω σήμερα. Από αύριο. Σήμερα ότι κάτσει. Μέχρι τις 9 το πολύ. Μετά «απαγορεύεται». Και να μην ξεχάσω να φάω. Χτυπάει το τηλέφωνο. «Πως είμαι έτσι και να ψοφήσω» Καιρό είχε να μου συμβεί. Κάνω δύο τσιγάρα. Σήμερα ό,τι κάτσει, και να γράψω τι έχω να κάνω αύριο και τι πρέπει να έχω μαζί μου. Και να μην ξεχάσω να φάω. Ξαναχτυπάει το τηλέφωνο. Από Λάρισα. Δε θα βγει η πρώτη δόση σήμερα. Δεν ξέρεις ποτέ ποια θα είναι αυτή η μέρα. Η μέρα που θα έχει μεροκάματο ή ακόμη καλύτερα έξτρα μεροκάματο η μέρα που θα βγει μια δόση ή θα συμπληρωθεί το ενοίκιο. Κάθε μέρα θα μπορούσε να είναι αυτή η μέρα. Φτάνει να είσαι έτοιμη από νωρίς. Και ευδιάθετη... Αποφασίζω να φτιάξω πατάτες με αυγά. Πεινάω. Με το που σπάω τα αυγά στις πατάτες χτυπάει το τηλέφωνο. Γνωστός από την ίδια πόλη. Θέλει σε λίγο. Τα παρατάω όπως είναι. Δεν έρχεται ποτέ. Ούτε ειδοποιεί. Οι πατάτες και τα αυγά λάστιχο. Κάνω δύο τσιγάρα στο παράθυρο. Ξαναχτυπάει το τηλέφωνο. Άγνωστη φωνή. Δεν μπορείς να ξέρεις πότε αν θα είναι συνεπής, τυπικός, ευχάριστος η δύσκολος η γενικότερα τι τύπου άνθρωπος θα είναι. Χρειάζομαι τα χρήματα. Σε μισή ώρα. Και μετά τις 9 να φάω. Έτσι είναι οι ζωές μας. Εκτός «πλαισίου» μεν, ρυθμισμένες, διαβαθμισμένες, συγκρίσιμες και προτεραιοποιημένες δε αλλά, στο τέλος, απλώς αναλώσιμες.

** Η Ήβη Καϊσερλή είναι τράνς γυναίκα, ακτιβίστρια, σεξεργάτρια*

Και ξαφνικά από το πρώτο κύμα τον Μάρτη του 2020 που όλοι λέγαμε μεταξύ μας: «μα ξέρεις εσύ κάποιον δικό σου που νόσπσε;» με την απάντηση να ξεπηδάει αυθόρμητα: «όχι φυσικά», άρα τι να πιστέψουμε ότι υπάρχει κορονοϊός; φτάσαμε στην πόλη μας, τη φιλόξενη μάνα Σαλονίκη, στο δεύτερο σαρωτικό κύμα τον Νοέμβριο, να μην ρωτάμε καν: «από πού σου 'ρθε, βρε παιδί μου; Πώς το κόλλησες;»

Καμία σημασία δεν έχει πια η απάντηση, αφού δύσκολα θα βρεθεί οικογένεια χωρίς ένα τουλάχιστον θύμα στον στενό περίγυρό της και αρκετούς στον ευρύτερο που έχουν νοσήσει. Για να μην μιλήσουμε για όσους έχουν τον ιό, είναι ασυμπτωματικοί και δεν το γνωρίζουν, οπότε κυκλοφορούν χωρίς καμία υποψία ότι μπορεί να κολλήσουν κάποιον άλλον.

Προσωπικά, δεν θα μου περνούσε καν από το μυαλό ότι θα μπορούσα να νοσήσω. Κι όμως νόσπσα, εγώ, ο 90χρονος πατέρας μου, η Νανά που ήταν φύλακας άγγελός του τα τελευταία χρόνια, η Γιαννούλα Σιδερίδου οικογενειακώς (εικάζω από ένεση που έκανε στον πατέρα μου και βρέθηκε πολύ κοντά του χωρίς να γνωρίζουμε ακόμη ότι έχει νοσήσει), ο θείος μου ο Μπάμπης που ακόμη είναι στο νοσοκομείο με υποστήριξη οξυγόνου, η Σοφία μας που αποκλείστηκε/αποσύρθηκε για να μην μεταδώσει τον ιό και η λίστα συνεχίζεται.

Ο πατέρας μου φαινόταν να ανταποκρίνεται και ήμασταν ενθουσιασμένοι που ο Μίμης θα ξεπερνούσε και τον κορονοϊό. Εγώ το πάλευα όπως ήξερα, νομίζοντας ότι ελέγχω τον οργανισμό μου όπως όλη την προηγούμενη ζωή μου (είχα αφιερώσει πολύτιμο χρόνο να διαβάσω, να κατανοήσω, να ελέγξω σε κάποιον βαθμό τη λειτουργία του οργανισμού μου). Η Νανά ασυμπτωματική, άρα το παλεύαμε μαζί όλοι.

Ένα πρωί, ο πατέρας μου κι ενώ είχε φτάσει στο 92 το οξυγόνο του, έπεσε σε λήθαργο κι εγώ έπρεπε να αναιρέσω την απόφασή μου να μην τον πάω ποτέ στο νοσοκομείο. Δεν υπήρχε κάτι που μπορούσα να κάνω σπίτι κι έτσι με πολύ βαριά καρδιά κάλεσα το ΕΚΑΒ να τον μεταφέρουν στο νοσοκομείο με ένα προσωπικό σημείωμα παρακαλώντας τους να τον υποστηρίξουν λίγο και αυτός θα γυρνούσε πάλι κοντά μας γιατί ήταν δυνατός οργανισμός, παλιό σκαρί και άξιζε τον κόπο να το παλέψουν.

Ο πατέρας μου μπήκε στο Παπανικολάου εν ζωή κι εγώ ακολούθησα την επόμενη μέρα στο ΑΧΕΠΑ με οκταήμερο πυρετό που επέμενε, βήχα και δυσκολία στην αναπνοή. Δύο ώρες αφότου μπήκα στο ΑΧΕΠΑ και μετά από την πρώτη εξέταση που μου κάνανε, μου τηλεφώνησε ο γιατρός από το Παπανικολάου ότι ο πατέρας μου κατέληξε. Δεν ήμουν σε θέση να διαχειριστώ την είδηση, κατέρρεα η ίδια έτσι κι αλλιώς. Μου κάνανε εισαγωγή με πνευμονία από Covid την ώρα που έχασα τον πατέρα μου και δεν μπορούσα να αντιδράσω.

Στις 5 το απόγευμα της επόμενης μέρας, ο πατέρας μου κηδεύτηκε άρον άρον σε ένα κομμάτι γης πίσω από τα νεκροταφεία της Θέρμης, με όχι πάνω από τα δάχτυλα ενός χεριού ανθρώπους του, χωρίς να τον αποχαιρετίσουμε, χωρίς να μας επιτρέπεται να τον πλησιάσουμε καν.

Τέτοια μοναξιά στον θάνατό του, σίγουρα δεν την περίμενε ο κομψός Μίμης μας κι εμείς τέτοια αγριάδα και τρομάρα δεν την περιμέναμε και δεν την είχαμε φανταστεί ποτέ μας. Ίσως ο δήμαρχος μια μέρα να καταφέρει να μας εξηγήσει τον κρανίου τόπο που επέλεξε για να φιλοξενεί τους δικούς μας ανθρώπους σε τέτοιες συνθήκες απάνθρωπες.

Από την ώρα που μπήκα στο νοσοκομείο, στο μεταξύ, συνειδητοποίησα πόσο δύσκολο είναι να θεραπεύσει κανείς πνευμονία από Covid στα νοσοκομεία αυτό το διάστημα. Συνθήκες πολέμου στην κυριολεξία. Ένα κομπρεσέρ πάνω από το κεφάλι μου που σταματούσε στις 5 το απόγευμα κάθε μέρα και δούλευε και τα Σάββατα. Χιτίζανε στον πάνω όροφο, γκρεμίζανε και ακριβώς από κάτω τους νοσπλευνόντουσαν άνθρωποι με covid, μερικοί πιο ελαφρά κι άλλοι πολύ βαριά. Μέρα νύχτα άκουγες διαπληκτισμούς και φωνές. Ασθενείς που μαλώνανε με τους νοσπλευτές (όταν τους βρίσκανε) γιατί αγνοούσαν τα καλέσματά τους, νοσπλευτές που μαλώνανε μεταξύ τους και ο κάθε ασθενής με τον δικό του πόνο που προσπαθούσε να βρει άκρη και υποστήριξη από ένα σύστημα σε ημιπαραλυσία.

Έζησα μια εβδομάδα εφιαλτική, ήθελα να θρηνήσω και δεν μπορούσα, ήθελα να κοιμηθώ να ξεκουραστώ, αλλά αυτό ήταν μια ιδέα άπιαστη. Μέρα νύχτα μπαινοβγαίνανε σαν τσι μελισσούλες ιατρικό και νοσπλευτικό προσωπικό (όλοι αστροναύτες της ΝΑΣΑ και έτσι δεν γνωρίσαμε ποτέ τα πρόσωπά τους ή τα ονόματά τους) να μας βάλουν κάτι στη φλέβα, να μετρήσουν πυρετό και

οξυγόνο. Προγραμματισμένοι, κουρδισμένοι, χωρίς την «πολυτέλεια» να δουν τον ασθενή ως άνθρωπο, παρά μόνον να εκτελέσουν και να επαναλαμβάνουν την καραμέλα 38 είστε, πρέπει να ασχοληθούμε με όλους σας. Στο όνομα των 38, λοιπόν, της πτέρυγας, ζήσαμε στιγμές μεγάλης εγκατάλειψης και αδιαφορίας. Πολλές φορές στα νοσοκομεία με τον πατέρα μου στο παρελθόν, συμμερίστηκα τα προβλήματα του υγειονομικού συστήματος, βοήθησα αμέριστα, συμπαραστάθηκα και μίλησα πολύ όμορφα για τον αγώνα αυτών των ανθρώπων. Αυτή τη φορά όμως, είδα ξεκάθαρα ότι στο όνομα του φόβου να μην κολλήσουν κάτι από τους ασθενείς, αδιαφορούσαν αν αυτός ήταν σε θέση να αυτοεξυπηρετηθεί, να βάλει μια μπουκιά στο στόμα του ή έστω να πει δυο γουλιές νερό. Η φράση ήχησε με πόνο στ' αυτιά μου: «έχω παιδί σπίτι δεν μπορώ να σε ταΐσω». Ήταν από τα πιο σκληρά πράγματα που έζησα στο νοσοκομείο. Ερχόντουσαν και έφευγαν οι δίσκοι χωρίς να μπορεί να ακουμπήσει κάτι η ασθενής και κανείς δεν ρωτούσε αν έφαγε ή αν ήπιε κάτι. Το έκανα εγώ από ένα σημείο και μετά για να είμαι σίγουρη ότι έμπαινε κάτι μέσα της. Τους παρακαλούσα παράλληλα να τη φροντίσουν γιατί είχε ανοίξει επικίνδυνα. «Δεν είναι η δουλειά μας» μου έλεγαν οι νοσπλεύτριες και να το πω στους γιατρούς. Το έκανα, τους παρακαλούσα κάθε μέρα να τη δει χειρουργός γιατί ήταν φανερό ότι πήγαινε για σπφαιμία. Μέχρι που βγήκα από το νοσοκομείο δεν την είχε επισκεφθεί χειρουργός.

Το τελευταίο πράγμα που αξίζει στο προσωπικό των νοσοκομείων είναι να τους μέμφεται κανείς και, μακριά από μένα, ανέκαθεν υποστήριζα ότι αν κάποιος έχει σοβαρό πρόβλημα η λύση του είναι τα κρατικά πανεπιστημιακά νοσοκομεία. Σήμερα όμως, που δεν μπορεί να επισκεφθεί κανείς τους ασθενείς, που δεν επιτρέπονται οι αποκλειστικές και που ΔΕΝ

επικοινωνεί το νοσοκομείο με τους συγγενείς, η κατάσταση έχει αλλάξει δραματικά. Εμένα προσωπικά, όλο το σκηνικό μου θύμιζε αγνοούμενους, ούτε καν θύματα πολέμου. ΑΔΙΑΝΟΗΤΟ να μην έχουν ανακαλύψει έναν τρόπο, μία ώρα που να αφιερώνουν για να ενημερώνουν τους συγγενείς για την κατάσταση των δικών τους και να αναγκάζουν τον κόσμο να επιστρατεύει όποιους άλλους γιατρούς γνωρίζουν να μεσολαβούν για να τους δώσουν κάποια πληροφορία. Λιγότερο κοστίζει αυτό σε χρόνο άραγε; Αμ η κοροϊδία να σου λένε «θα καλέσεις αυτά τα νούμερα εκείνη την ώρα και θα μιλήσεις με τους γιατρούς, εμάς δεν μας επιτρέπουν να δίνουμε πληροφορίες για τους ασθενείς». Δεν ισχύει όμως τίποτε απ' αυτά που σου είπαν. Δεν απαντά ποτέ κανείς στα τηλέφωνα, δεν ανταποκρίνεται το κέντρο και έτσι κρατάνε δεκάδες πολίτες στις τηλεφωνικές γραμμές για ώρες χωρίς να καταφέρουν ποτέ να μάθουν κάτι για τους δικούς τους. Όλα τα παραπάνω βγήκαν αυθόρμητα, επαναλαμβάνω με απεριόριστο θαυμασμό και εκτίμηση για την επιστημονική δουλειά των ανθρώπων στα νοσοκομεία. Θα ήμουν πολύ άδικη όμως αυτή τη φορά αν δεν επεσήμανα κάποια δραματικά σημεία στη νοσηλεία που αμαυρώνουν το συνολικά θεάρεστο έργο τους.

Να φιλοσοφήσω λίγο λέω προς το τέλος γιατί αλλιώς θα μείνει μόνο μια περιγραφή γεγονότων. Το βασικό στοιχείο στην όλη υπόθεση είναι ότι τέτοιου είδους ανατροπές μας βρίσκουν τελείως απροετοίμαστους ως κοινωνίες και ως άτομα προσωπικά. Σταματήσαμε να αγκαλιαζόμαστε, σταματήσαμε να αναπνέουμε ελεύθερα, κυριολεκτικά και συμβολικά, χάσαμε τον βασικό κοινωνικό πυρήνα μας που έχει «παγώσει» μέχρι νεότερας από το βαρύ μαύρο. Όμως δεν είχαμε καμία τέτοια προετοιμασία, ο μόνος σύμβουλος ο πανικός και ο τρόμος που έσπειρε όλο το μντηακό σύστημα μέσα μας, χωρίς όμως άλλα όπλα που θα μας βοηθούσαν να μείνουμε όρθιοι (από υγεία, από ψυχολογία αλλά και από καθαρό μυαλό). Νεφελώδεις προφητείες, παράδοξες και παράλογες ερμηνείες των φαινομένων που δημιουργούν σύγχυση και απογοήτευση, κυρίως ταραχή, τη μητέρα όλων των κακών στην ανθρώπινη ψυχή. Στις μέρες μας, σπέρνεται παντού η ταραχή, ο φόβος και η καταστροφή. Και νοιώθω ότι δεν υπάρχει μεγαλύτερο δηλητήριο από το άγχος και τον φόβο, δεν υπάρχει μεγαλύτερη τοξικότητα. Το στοιχείο τώρα είναι να μην επιτρέψουμε να ισοπεδωθεί η στοιχειώδης λογική μας, να μην αφήσουμε, στο όνομα δήθεν της προστασίας μας, να στερηθούμε στοιχειώδεις ελευθερίες που αποτελούν και τον βασικό κοινωνικό πυρήνα μας. Να μείνουμε κοινωνία, να μείνουμε άνθρωποι.

** Η Σοφία Ιορδανίδου είναι δημοσιογράφος, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Δημοσιογραφίας και Επικοινωνίας. Νόσησε από τον ιό και αποχαιρέτησε τον πατέρα της που έφυγε από τον ιό ενώ νοσηλευόταν και η ίδια*

Εδώ δεν υπάρχει τίποτα. Τίποτα. Δηλαδή τίποτα το ανθρώπινο. Πουθενά δεν γίνεται να μην υπάρχει τίποτα. Ορίζουμε όμως το μηδενικό, το τίποτα καθαρά κοινωνικά, αφαιρώντας αναπνοές, ψυχές ζωές. Όσο λιγότερες, τόσο πιο κοντά στο τίποτα.

Εδώ υπάρχει το τίποτα, αλλά υπάρχουν και τα βουνά, τα δέντρα, τα χρυσαφένια στάχυα που ο άνεμος τα ρυτιδώνει σαν τα νερά της θάλασσας και τα κάνει να σφυρίζουν μια μελωδία, κάθε φορά διαφορετική. Υπάρχει και μια μεγάλη πέτρα σμιλεμένη από τους αέριδες και τα νερά της βροχής που σωρεύονται στο βουνό κι ύστερα κατεβαίνουν ορμητικά τις πλαγιές, ικανά να παρασύρουν και τα πιο βαθιά στη γη ριζωμένα δέντρα, όπως και οι καταστάσεις ξεριζώνουν τους ανθρώπους από τις βεβαιότητές τους. Τελικά υπάρχει κάτι. Υπάρχουν οι μέλισσες που τριγυρίζουν την πέτρα και ο ήχος του πετάγματός τους αναμειγνύεται με τον βόμβο των αυτοκινήτων στον κεντρικό και, καθώς δεν φαίνεται ο κεντρικός, είναι λες και οι μέλισσες κουβαλάνε πάνω τους μια θορυβώδη μηχανή που επεξεργάζεται μέλι. Τα βράδια όμως από τον ίδιο κεντρικό ακούγεται ένας ήχος που δεν μπορεί με τίποτα να αναμειχθεί και με τίποτα να κωνευτεί. Τα ασθενοφόρα που ανεβαίνουν στο μαχόμενο Παπανικολάου. Σ' αυτόν τον ήχο υπάρχει μια θλιβερή βεβαιότητα και μια ελπίδα σακατεμένη, η οποία υποβασταζόμενη στις πατερίτσες της ψιθυρίζει: «Μακάρι να την πηδήξει».

Κάθε βράδυ πριν κοιμηθώ, καθώς ψευτοβλέπω κάποια ταινία ή αστυνομική σειρά φοβάμαι μην πεθάνει κάποιος. Κυρίως κάποιος δικός μου. Εξ ου και οι συχνοί εφιάλτες. Λίγο μακριά από 'δω πάνω φαίνεται ένας περιπατητής με κόκκινο μπουφάν. Σήμερα δεν υπάρχει ο flâneur, δεν γίνεται να υπάρχει άλλωστε με το μήνυμα 6 και με αστυνόμευση. Ξέροντας ότι θα βγει από το σπίτι για να γυρίσει. Όχι δεν γίνεται να υπάρξει flâneur, που στέλνει

το όνομά του σε κρατικό αριθμό. Ο flâneur είναι πάντα ανώνυμος.

Το κόκκινο μπουφάν χάνεται μέσα στους λόφους και τα δένδρα. Χαίρε, διαβάτη. Χαίρε, διαβάτη. Αυτό έγραφε μια μικρή ταμπελίτσα σε μια όμορφη κατασκευή στην Οδό Καλλιόπης στην Άνω Πόλη. Έχω καιρό να περάσω από 'κει. Όπως έχω καιρό να βγάλω φωτογραφία τις δωδεκαώροφες όπως συνήθιζα καθώς κατέβαινα από τη Νεάπολη και έπιανα τη Λαγκαδά. Φωτογραφίες που πάντα θεωρούσα κακές και ποτέ δεν ανέβαζα. Όχι πως βγάζω καλές φωτογραφίες, αλλά η καλή ζωή δεν έχει να κάνει με το πόσο καλές φωτογραφίες βγάζεις, αλλά με το ότι θέλεις γενικά να βγάζεις φωτογραφίες. Με το ότι κάτι μπορεί να εκτιμήσει το μάτι σου, ανάλογα με τις εσωτερικές διεργασίες, τις μύχιες νοηματοδοτήσεις, το ανακάτεμα του πολτού των ανθρωπο-αναμνήσεων.

Καιρό έχω να περπατήσω όλη την Αγίου Δημητρίου, φορτωμένος την τσάντα με τα ρούχα στην πλάτη και πλησιάζοντας να την πάρω τηλέφωνο να κατέβει να μου ανοίξει, γιατί έχουμε κανονίσει να περάσουμε μαζί το τριήμερο, κάνοντας ταυτόχρονα ασκήσεις κρατήματος του τηλεφώνου καθώς ανοίγω το πορτοφόλι να πληρώσω δύο μπουγάτσες.

Αλλά εδώ πάνω υπάρχει μια πέτρα μεγάλη και σμιλεμένη, που από-και- με τον καιρό απέκτησε λεία επιφάνεια, δεκτική σε καθίσματα ξένα. Κάποτε θα μου λείπει αυτή η πέτρα και θα στεναχωριέμαι στα κρυφά που δεν την επισκέπτομαι. Μακάρι να φτάσουμε σε σημείο να τη νοσταλγήσω. Άλλωστε, η καλή ζωή δεν έχει να κάνει με το να βρίσκεσαι σε όμορφα μέρη, αλλά με το να μπορείς και να θέλεις να βρίσκεσαι. Σαν τις φωτογραφίες ένα πράμα.

** Ο Χρήστος Ωραιόπουλος είναι φοιτητής Νομικής και συγγραφέας*

Πλυσίαζε η Εαρινή Ισημερία. Πίσω από τις κιγκλοβατούσες κορυφογραμμές των βουνών ιρίδιζε το αυγινό φως, διαλύοντας τις σκιές του μικρού δωματίου. Άνοιξε το φερμουάρ του υπνόσακου και τον τύλιξε με επιμέλεια. Στα χείλη του υπήρχε έντονη, ακόμη, η γεύση από το χθεσινοβραδυό ψωμοτύρι και τσίπουρο, που τον φίληψε ο φιλόξενος οικοδεσπότης. Βγήκε έξω, έριξε δυο χούφτες νερού στο πρόσωπό του από την κεντρική βρύση του χωριού, κοίταξε το είδωλό του στο τζάμι της εξώπορτας του καφεενείου: Ένα ζευγάρι δερμάτινα άρβυλα, υπό το βάρος ενός σακιδίου δέκα πέντε κιλών και μιας λογικής είκοσι τεσσάρων ετών, κρημνοπατούντα αστόχαστα και «κατακτητικά» σε ορεινές διαβάσεις της Ελλάδας, σχεδίαζαν το ίχνος του πέλματός τους πάνω στη λάσπη και στο παρακμάζον χιόνι.

Στράφηκε προς το ανηφορικό μονοπάτι. Πρώτο βήμα με το αριστερό, όπως οι στρατιώτες, στις παραλάσεις των εθνικών επετείων! Μέσα από τις χαραμάδες του τηκόμενου Μάρτη, ένα κυκλάμινο, σαν κοριτσιότικο χαμόγελο, ερωτοτροπούσε με την Άνοιξη! Βήμα-βήμα δρασκέλισε τα δάση της οζιάς, μπήκε στην υποαλπική ζώνη του υψόμετρου των 1600 μ., τη ζώνη των κωνοφόρων. Στη στροφή του μονοπατιού αντίκρυσε τις τσίγγινες στέγες του υψηλότερου οικισμού της Ελλάδας! Άγρια γαυγίσματα σκύλων τον υποχρέωσαν να βγάλει βιαστικά από το σακίδιο το κομμάτι του ψωμιού, για να αντιμετωπίσει την επιθετικότητά τους...

Άγριος, οξύς και έντονος ο ήχος της σειρήνας ενός ασθενοφόρου, που με αναμμένο τον κυκλώπειο φάρο του, και παραβαίνοντας τον κώδικα οδικής κυκλοφορίας, απομακρυνόταν βιαστικά, υπήκουο στις επιταγές της αντιμετώπισης «έκτακτου περιστατικού»!

Ξύπνησε! Ανακάθισε στο παγκάκι της πλατείας, όπου είχε αποκοιμηθεί. Δίπλα του ο Σταγειρίτης φιλόσοφος, ανέκφραστος και αυστηροπρόσωπος, παρατηρεί με στωικότητα τον έρημο –λόγω μιας ιοβόλου πανδημίας– από περιπατητές, χώρο. Γύρω του αναίσθητα, αδάκρυτα, τα κτήρια, τα κτισμένα μετά την πυρκαγιά του '17, σύμφωνα με τα σχέδια της επιτροπής Εμπράρ. Εμπρός του, μέσα στα θολά νερά του κόλπου, τρία-τέσσερα φορτηγά πλοία, βυθισμένα ως την ίσαλο γραμμή, περιμένουν στην ράδα, να 'ρθει η σειρά τους να «δέσουν» και να ξεφορτώσουν τα εμπορεύματα των αμπαριών τους. Στο φόντο ο ήλιος έδρε πίσω από τις αντικρινές, βουνίσιες κορυφές των Πιερίων.

Άφησε το φιλόξενο παγκάκι, φορτώθηκε το σακίδιο που χρησιμοποιούσε για προσκέφαλο και, με αργά βαριεστημένα βήματα, πήρε τον δρόμο προς το «υπνωτήριο αστέγων» όπου φιλοξενούνταν, ως ωφελούμενος κάποιου χρηματοδοτούμενου προγράμματος, ευαγούς ιδρύματος, για να προλάβει το βραδινό φαγητό.

Η πανσέληνος, της προτελευταίας ημέρας του δίσεκτου, φετινού Νοέμβρη, ήταν στεφανωμένη με μια πανέμορφη άλω παγοκρύσταλων, που η διάμετρός της ίσως, ήταν μεγαλύτερη από το άνοιγμα μιας οργιάς! «Όταν το φεγγάρι έχει αλώνι, ο καιρός χαλάει»

έλεγαν οι θυμόσοφοι παππούδες. Την επομένη, Ανδρέου του Πρωτοκλήτου, κατά το ημερολόγιο, επιβεβαιώθηκε η πρόβλεψη επιδείνωσης του καιρού, εναρμονισμένη και με την κατάφαση της παροιμίας: «Του Άη-Αντριός αντρείευει ο καιρός!»: Η ημέρα εκείνη άργησε να φανερώσει το φως της! Γκρίζο και συννεφιασμένο το χαμπλοτάβανο του ουρανού της, ψέκαζε με κρύες, βρόχινες σταγόνες τους δρόμους, τις στέγες, την καρδιά και τον νου του! Φορτωμένος με το σακίδιο, –μόνιμο φορτίο πια, όπως τα σάγματα των φιλότιμων τετράποδων υποζυγίων, που κουβαλούν τον κάματο των ξυλοκόπων –όδευε προς κάποιο μηχανήμα τραπέζης «αυτόματης ανάληψης» για να δει αν κατατέθηκε το ποσό κάποιου μικροεπιδόματος. Περίμενε υπομονετικά, να τελειώσει τη συναλλαγή της μια καλλίγραμμη, σκουρόχρωμη μετανάστρια. Τριγύρω: καραντίνα, ερημιά και κρύο! Η κοπέλα πήρε τα χρήματα και τα 'σπρωξε πρόχειρα στην τσέπη της ζακέτας της. Ένα χαρτονόμισμα, των 50 ευρώ, έπεσε δίπλα στο αριστερό της πόδι, δίχως να το αντιληφθεί! Το δίλημμα διήρκεσε μερικά δευτερόλεπτα, ικανά να του αναστατώσουν τις μέχρι τότε παγιωμένες αξίες του! Αξίες, όχι έναντι του νόμου, μα έναντι της ηθικής! Ένα συνοθύλευμα εννοιών, αντιφατικών και αντικρουόμενων, όπως αλληλεγγύη, αδελφοσύνη, αυτοεκτίμηση, ισότητα, ανάγκη, επιθυμία... ανάγκη, ανάγκη, ανάγκη δημιούργησαν ένα πυρίπνοο μάγμα, όμοιο με λάβα ηφαιστείου, που του έκαιγε το στήθος και τον νου! Η μελανόχρωμη νηρηίδα πήρε την απόδειξη από το μηχανήμα και με την άκρη του ματιού της είδε το πεσμένο χαρτονόμισμα, έσκυψε το πήρε και απομακρύνθηκε κοιτάζοντας αδιάφορα τον επίβουλο ευρωσκεπτικιστή!

Ευτυχώς! Παρά τη λύπη, ένιωθε ταυτόχρονα και ανακούφιση, καθώς απαλλάχτηκε από το άγχος του δισεπίλυτου διλήμματος. Πήρε κάποιο μικροποσό από το ήδη κατατεθέν επίδομα και κατευθύνθηκε προς τα στεγασμένα παγκάκια των στάσεων, του σιδηροδρομικού σταθμού. Αφέθηκε –στην προσφιλή του συνήθεια– στις θωπείες του Μορφέα. Εκεί συνάντησε τον μικρότερό του εαυτό, να περιμένει με τις ώρες την εμφάνιση του τραίνου. Από εμπρός του όμως περνούσε μόνο ο χρόνος. Κάποια στιγμή ρωτά τον σταθμάρχη:

–Τι ώρα περνά το τρένο, για έναν καλύτερο κόσμο;

–Δεν άκουσα! αποκρίθηκε ο σταθμάρχης, κοιτάζοντάς τον απορημένα.

–Θέλω να πάω σ' έναν καλύτερο κόσμο, επανέλαβε ο μικρός.

–Δεν υπάρχει τέτοιος προορισμός! του απάντησε.

–Μα έχω το πρόγραμμα των δρομολογίων! Γράφει στις 05:30!

–Το δρομολόγιο για έναν καλύτερο κόσμο, καταργήθηκε σήμερα. Ο τόπος αυτός έπαψε πια να υπάρχει! Το νέο οικιστικό σχέδιο τον χαρακτήρισε ως μεγαλούπολη!

** Ο Τάκης Τριανταφυλλίδης είναι άστεγος, πωλητής του περιοδικού δρόμου Σχεδία και διαμένει στο υπνωτήριο*

Είχαμε τη φαινή ιδέα να περάσουμε οπτική ίνα στο σπίτι, περίπου 2 εβδομάδες πριν το lockdown. Προφήτες στον τόπο μας, δηλαδή, ούτε συζήτηση. Αποκτήσαμε μυθικές ταχύτητες και είμαστε τύποι που στοκάρουμε megabytes, όχι χαρτιά υγείας. Είχα φάει και τα λυσσακά μου στο Facebook, «κλείστε τα σχολεία» εισακούστηκαν οι προσευχές μου από τις ανώτερες δυνάμεις, οι κατώτερες, όμως, καλά κάνουν και συμβουλεύουν «πρόσεχε τί εύχεσαι, μπορεί να το πάθεις». Και το πάθαμε!

Τα e-mail έρχονταν με καταιγιστικό ρυθμό, όπου τύχαινε. Και είχαν όλα συνδέσμους. Όχι στο ίδιο e-mail, έναν σύνδεσμο στο καθένα, έτσι για την αλτρεία. Και μετά ερχόταν άλλα e-mail που διόρθωναν τους συνδέσμους που δεν δούλευαν από τα πρώτα e-mail. Άλλοι για τον μικρό, άλλοι για τον μεγάλο. Σε όλα τα μέσα: webex, myschool, messenger, skype. Από όλα αυτά, τα παιδιά μόνον το Instagram γουστάρουν, στο μεταξύ και εκεί τίποτε, ρε φίλε, ούτε το μάθημα των καλλιτεχνικών, ούτε της τεχνολογίας.

Όσο περισσότερο έγερνε η εκπαιδευτική ζωή των παιδιών προς το ψηφιακό, τόσο περισσότερο εγώ έγερνα στο κρεβάτι του μεγάλου να τον σηκώσω κάθε πρωί να την πάρει την ρηματοπαρουσία και να τον ξυπνώ ανά 40 λεπτά να την ξαναπάρει. Μετά τις 12, συνέρχονταν κάπως, άνοιγε και το μικρόφωνο. Εκεί άρχιζαν τα διαβάσματα του μικρού. Εγκλίσεις, αυτό το «κατηγορούμενο» που στον καιρό μου δεν το κατάλαβα και τώρα το εμπέδωσα, κάθετες διαιρέσεις, η ζωή των Λακεδαιμονίων και άλλα νόστιμα. Στις 2 αρχίζει το κυνήγι των χαμένων link. Έχει εικαστικά, κάτσε να δούμε πού πήγε αυτός ο σύνδεσμος. «Τον έστειλαν με mail σε εμένα, τον προώθησα στον μπαμπά, δεν περνάει στο tablet σου, γιατί δεν έχεις ένα niber παιδάκι μου να στο στείλω, πώς θα το βρούμε τώρα, δεν είπες να σου ανοίξουμε κι ένα e-mail, αλλά δεν ξέρεις να το χρησιμοποιείς, τέλος πάντων, δεν μπορώ να στο περάσω στο Instagram, δεν έχω και δεν προλαβαίνω να κάνω τώρα, κάθισε σε αυτό το laptop του μπαμπά, θα προσπαθήσω να το βρω στα mail του, ...yes, το βρήκα!» Εκεί αρχίζει ο Γιώργος Σαλαμπάσης το ατέλειωτο ρεφρέν... «μ' ακούς;». Το ρήμα που έμαθα σε όλες τις εγκλίσεις, όλα τα πρόσωπα, όλους τους χρόνους και φωνές. Δεν μ' ακούγατε, δεν μ' ακούτε ποτέ, άκου τι λέει, ακουστά το είχα κ.λπ. Κάθε 35-40 λεπτά ανανεώνουμε τον σύνδεσμο για τον μικρό. Βράδιασε.

Η δασκάλα είπε να μην τρώνε πριν το μάθημα, θα νυστάζουν. Για μετά το μάθημα δεν είπε τίποτε και έτσι τρώνε συνέχεια. Και το μεσημεριανό και το επιδόρπιο και το απογευματινό και το φρούτο και το σνακ και το βραδινό και τα pop corn, και τις βιταμίνες και τα τσάγια και τα κακάο. Ίσιωσα το κορμί μου στον νεροχύτη και στην κουζίνα μπροστά. Κρύβω τις σοκολάτες σε ένα απίθανο μέρος για να φτουρήσουν. Στην απόγνωση, τις κλέβω από τον εαυτό μου και τις τρώω κρυφά από τα παιδιά.

Παρόλες τις οπτικές ίνες και την ψηφιακή πραγματικότητα, ανακαλύπτεις, όταν είσαι σπίτι, ότι κάτι παραδοσιακά επαγγέλματα, όπως του ταχυδρόμου, εξακολουθούν να υπάρχουν. Και όχι μόνον υπάρχουν, αλλά από όλα τα κουδούνια της πολυκατοικίας έχουν αγαπήσει το δικό σου και χτυπούν σε καίριες στιγμές. Όταν βάφεις τα μαλλιά σου, όταν πλένεις το μπαλκόνι, όταν δένεις τη μπεσαμέλ. Οι του ιδιωτικού τομέα, καλούμενοι και κούριερ, έχουν άλλα χούγια. Θέλουν να τους κυνηγάς, γουστάρουν. «Ηρθα και δεν σας βρήκα, τώρα είμαι στην άλλη άκρη της πόλης, θα ξαναπεράσω το βράδυ ή ελάτε εσείς στο κατάστημα να το πάρετε, αλλά μην έρθετε πριν τον άλλο μήνα, δεν προλαβαίνω να το αφήσω, αφήστε το... τελείως, έτσι θα είναι καλύτερα για όλους μας».

Και έχεις και τον μεγάλο, που μια νύχτα στην προηγούμενη καραντίνα κοιμήθηκε παιδί και ξύπνησε έφηβος, που άλλαξε 4 νούμερα παπούτσι σε 8 μήνες, αλλά το βράδυ βλέπει στρουμφάκια ή χάντι και σου λέει ότι θέλει να ζήσει σε ένα χωριό, να αγοράζει μόνον ψωμί και να έχει μια κατσίκια να παίρνει το γάλα της και να μην έχει κανέναν δίπλα του, να μην έχει κινητά, ακίνητα, πρωινά ξυπνήματα, εργασίες, links, Instagram. Αλλά να είναι σε χωριό της Ελβετίας –του Παγγαίου δεν του κάνει. Ξέρει, άραγε, που είναι η Ελβετία;

Φαντάζομαι υπάρχει και μια Χάιντι σε κάποιο μέρος στην Ελλάδα, που αντίστοιχα ζηλεύει τη ζωή του δικού μας, γιατί η μαμά της δεν ξέρει ελληνικά να καταλάβει τί λένε τα e-mail ή έχει γάλα κατσίκας αλλά δεν έχει καν e-mail και οθόνες και δεν μπορεί κανείς να την συνδέσει με τη δασκάλα της, ούτε να της εξηγήσει το κατηγορούμενο, δεν ξέρει από ποσοστά, κρούσματα, καμπύλες, διαγράμματα, αποστασιοποίηση, επιδόματα, 5G, ψεκασμούς. Μεγαλώνει όπως τα λάχανα στον μπαξέ τους, κάνει κρακ κάθε φορά που αλλάζει νούμερο παπούτσι και τότε φορά της μεγάλης της αδελφής. Μπορεί να γίνει νύφη μου μια μέρα.

* Η Άσπα Πάσσιου είναι δημοσιογράφος.

Περνά τα πρωινά της με τα τηλεμαθήματα των δυο γιών της

Θυμάμαι την πρώτη μέρα που άκουσα να μιλάνε για τον κορονοϊό μου φάνηκε τόσο περίεργη λέξη, σκέφτηκα ότι η Wuhan είναι τόσο μακριά από την Ελλάδα και ακόμα πιο μακριά από τον Δενδροπόταμο. Και όμως μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα μου τηλεφώνησε μια γυναίκα πολύ αναστατωμένη, υπάρχει κρούσμα στο σχολείο. Κρούσμα από τι αναρωτήθηκα, επικοινωνήσα με όσο περισσότερο κόσμο μπορούσα μου φαινόταν ιδιαίτερα παράλογος ο φόβος της γυναίκας, μα πραγματικά σκέφτηκα είναι δυνατόν; Ο κορονοϊός παραδόξως έφτασε μια ανάσα μακριά μας, μια δασκάλα που εργαζόταν σε ένα από τα δημοτικά σχολεία της περιοχής νόσπησε, σταθήκαμε τυχεροί κανένα παιδί δεν μολύνθηκε, τα σχολεία έκλεισαν προληπτικά για να γίνουν απολυμάνσεις και πριν προλάβουν να ανοίξουν η χώρα έκλεισε, απαγορεύεται να κυκλοφορείς πρέπει να μείνεις στο σπίτι.

Μια φράση ακούς παντού « Μένουμε σπίτι, μένουμε ασφαλείς». Υπάρχει άραγε η ίδια ασφάλεια μέσα σε κάθε σπίτι; Και πόσο ασφαλής μπορεί να νοιώσει κάποιος που ζει μαζί με άλλα 10 άτομα. Ποιον να προφυλάξεις και από ποιον να προφυλαχτείς; Όταν ανησυχείς για το επόμενο γεύμα των παιδιών σου πώς μπορείς να σκεφτείς την υγεία των γονιών σου. Όταν ζεις σε μια περιοχή όπως ο Δενδροπόταμος η άγνοια του ενός, μπορεί εύκολα να γίνει η καταδίκη του άλλου. Δεν μπορείς να σωθείς αν το καράβι βουλιάζει! Η ζωή όμως σε μια κοινότητα Ρομά έτσι είναι, συνήθως κολυμπάμε όλοι μαζί στα ίδια νερά και, αν υπάρχει τρικυμία, μπορεί εύκολα να μας πνίξει όλους. Χρειάζεται μεγάλη υπομονή, επιμονή και ενημέρωση όταν υπάρχουν μεγαλύτερα προβλήματα όπως η ανεργία και η ανέχεια. Πώς μπορείς να κλειστείς μέσα σε ένα σπίτι;

Στις περιπτώσεις των Ρομα που ζουν σε καταυλισμούς εκεί τα πράγματα είναι ακόμα πιο δύσκολα, καθώς η καθημερινότητά τους είναι ένας συνεχής αγώνας

επιβίωσης. Χωρίς νερό, ρεύμα, σε πρόχειρα καταλύματα που όμως στεγάζουν 2 και 3 γενιές μαζί. Είναι πολύ δύσκολο να ζεις μόνο με την οικογένειά σου αποκομμένος όταν για βασικές σου ανάγκες οφείλεις να συνεργαστείς με όλη την υπόλοιπη κοινότητα για να τα καταφέρεις. Αν ο κορονοϊός πάγωσε τον χρόνο για ολόκληρο τον πλανήτη, υποχρεώνοντας τον καθένα να ξεχάσει οποιοδήποτε άλλο στόχο του και να επικεντρωθεί στην ατομική και κοινωνική προστασία, για την κοινότητα των Ρομά ο χρόνος δεν πάγωσε αλλά γύρισε στο χτες. Όσα βήματα κι αν έγιναν μπροστά, η συγκεκριμένη κατάσταση τα ισοπέδωσε, επαναφέροντας στις περισσότερες οικογένειες το πρόβλημα της καθημερινής επιβίωσης. Σκεπτόμενη ένα από τα πιο απλά αλλά ιδιαίτερα σημαντικά προβλήματα θα αναφερθώ σ' αυτό της εκπαίδευσης. Δεν μπορείς σε μια οικογένεια χωρίς ρεύμα να μιλήσεις για τηλεκαίτευση. Δεν μπορείς σε μια οικογένεια χωρίς νερό να μιλήσεις για απολύμανση. Και, φυσικά, δεν μπορείς να μιλήσεις σε ανθρώπους που χρόνια τώρα έχουν βιώσει την κρατική ανευθυνότητα για ατομική ευθύνη.

Ως Πρόεδρος του Συλλόγου Γυναικών Ρομά Δενδροποτάμου, έχω αφουγκραστεί τα προβλήματα και τον φόβο των γυναικών της κοινότητάς μου. Αν και η πανδημία είναι ένα κοινό πρόβλημα για κάθε άνθρωπο και για οποιαδήποτε κοινότητα, τα μέτρα προστασίας, δυστυχώς, δεν συμπεριλαμβάνουν όλους τους ανθρώπους διαχωρίζοντας και απομονώνοντας περισσότερο την κοινότητα των Ρομά. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι πολεμούμε για τον ίδιο σκοπό όμως με άνισα μέσα, πιο μόνοι από ποτέ!

** Η Γιαννούλα Μάγγα ζει στον Δενδροπόταμο, είναι διαπιστευμένη διαμεσολαβήτρια και πρόεδρος του Συλλόγου Γυναικών Ρομά*

Όταν ο κορονοϊός χτυπήσει μία οικογένεια, την αποτελειώνει. Δεν υπάρχει αποχαιρετισμός. Σαν να ο άνθρωπός τους να μην έφυγε ακόμα. Σαν να θα ανοίξει η πόρτα και θα μπει για να μπορέσουν να τον αποχαιρέτισουν. Η θεία μου 67 ετών και ο θεϊός μου 73, στις αρχές Σεπτεμβρίου βρέθηκαν θετικοί στον κορονοϊό. Στις επτά πρώτες ημέρες όλα κύλησαν καλά και για τους δύο. Όμως ο θεϊός, ο αγαπημένος μου θεϊός, σταμάτησε να τρώει γιατί δεν είχε γεύση. Έπινε μόνο νερό. Σωριάστηκε στο πάτωμα. Η θεία μου θυμάται: «Μέχρι να έρθει το ασθενοφόρο τα παιδιά μου ήταν έξω στην πόρτα και δεν έμπαιναν μέσα. Δεν τους άφηνα να πλησιάσουν και να ακουμπήσουν γιατί φοβόμουν να μην κολλήσουν. Του φώναζαν από έξω να μη στεναχωριέται, ότι θα γίνει καλά. Μας κοιτούσε με παράπονο. Ήρθε το ασθενοφόρο και δεν άφησαν να ακολουθήσει κανένας. Βλέπαμε να φεύγει χωρίς να μπορούμε να πάμε στο νοσοκομείο. Στο νοσοκομείο που ήταν δίπλα στο σπίτι μας. Μείναμε πίσω και κλαίγαμε. Κοιταζόμασταν από μακριά. Με μάσκα». Κλαίγοντας λέει: «Μια φορά πήγε ο άνδρας μου στο νοσοκομείο και δεν μπόρεσα να είμαι δίπλα του. Μετά από μια μέρα διασωληνώθηκε. Οι γιατροί δεν έδωσαν ελπίδες. Ήξερα ότι δεν θα ζούσε για πάντα. Ποιος ζει για πάντα;». Η ξαδέλφη μου περιγράφει: «Ο πατέρας μου έπεσε και δεν μπόρεσα να πάω δίπλα του να τον σηκώσω. Μόνο φώναζα από μακριά να μην ανησυχεί. Ούτε το χέρι του δεν μπόρεσα να πιάσω όταν έφυγε με το ασθενοφόρο. Ήταν η τελευταία φορά που τον είδα. Δεν μπόρεσα να πάω δίπλα στη μάνα μου να της δώσω κουράγιο και να την αγκαλιάσω. Αχ, μπαμπά μου, να ήμουν μια μύγα μέσα στη εντατική, να μπορούσα να σε δω πώς ήσουν εκεί μόνος σου». Το βράδυ του θανάτου η χήρα μόνη στο τραπέζι, δίπλα στην άδεια θέση του συζύγου της, τα παιδιά μακριά της, οι συγγενείς σε απόσταση μεταξύ τους. Όλοι με μάσκες. Όλοι κοιτούσαν ο ένας τον άλλον και έκλαιγαν. Από απόσταση. Χωρίς χειραψίες, αγκαλιές, καφέδες, λουκούμια, κονιάκ. Χωρίς φέρετρο. Την ημέρα της κηδείας η εντολή ήταν σαφής: όχι πάνω από εννέα

άτομα στην εκκλησία. Η αστυνομία την ώρα της κηδείας θα έκανε έλεγχο στο σπίτι να δει αν η χήρα τηρούσε την καραντίνα της. Ξανά η ίδια εικόνα. Η θεία μόνη στο τραπέζι, σαν να μην είχε κουνηθεί όλο το βράδυ. Τα παιδιά και οι υπόλοιποι συγγενείς σε απόσταση μεταξύ τους και με μάσκα. Ισόπλευρο τρίγωνο με πλευρές δύο μέτρων. Η νεκροφόρα πέρασε από το σπίτι. Με σφραγισμένο φέρετρο. Σταμάτησε για περίπου ένα λεπτό και ξεκίνησε για τα μνήματα. Αυτός ήταν ο αποχαιρετισμός της χήρας στον νεκρό σύζυγο. Ένα ζευγάρι που φέτος τα Χριστούγεννα θα έκλειναν τα πενήντα χρόνια μαζί. Είχε ζητήσει από τα παιδιά να του διαλέξουν δαχτυλίδι να της το χαρίσει στην επέτειο. Η εξόδιος ακολουθία διαβάστηκε στα μνήματα, για να μπορούν να παρευρεθούν περισσότεροι από εννέα, λιγότεροι από εικοσιπέντε. Το φέρετρο σφραγισμένο και οι νεκροθάφτες με ειδική στολή. Τα παιδιά έκλαιγαν για τον πατέρα που φεύγει και για τη μητέρα που ήταν μόνη της, όχι εκεί. Η ξαδέλφη μου λέει: «Οι γονείς μου ήταν δίπλα σε όλους. Σε γάμους, σε κηδείες, σε μνημόσυνα. Αν δεν ήταν ο κορονοϊός, το σπίτι και ο δρόμος θα ήταν γεμάτος από κόσμο. Η μάνα μου έχει βράσει κόλλυβα για ξένους και δεν μπόρεσε να βράσει τα κόλλυβα για τον ίδιο μου τον πατέρα. Σε ποιόν μπορούσε να τα μοιράσει; Η κηδεία του πατέρα μου χωρίς κόλλυβα. Ένας άνθρωπος άκλαυτος». Μετά από λίγο ξεσπά: «Έφυγε μόνος. Λες και δεν είχε κανέναν. Δεν μπορέσαμε ούτε να τον φιλήσουμε ούτε να τον αποχαιρέτισουμε. Η μαμά μου στεναχωριόταν ότι δεν πρόλαβε να δώσει τα ρούχα του να τον ντύσει ο νεκροθάφτης και εγώ τι να της έλεγα, ότι ο πατέρας μου μπήκε στο φέρετρο σε μια σακούλα; Ο μπαμπάς μου πήγε σαν το σκυλί στ' αμπέλι. Μόνο στο μνημόσυνο μπορέσαμε και τον τιμήσαμε όπως του άξιζε». Το μνημόσυνο τελέστηκε την Κυριακή, 25 Οκτωβρίου, μία μέρα πριν τη γιορτή του Αγίου Δημητρίου.

** Η Ελένη Ταφλάρη είναι φοιτήτρια δημοσιογραφίας στο ΑΠΘ*

Πέμπτη απόγευμα χτυπάει το κινητό μου. Στην άλλη άκρη των ραδιοκυμάτων ο πρώτος μου ξάδερφος: «Να ξέρεις ο θεϊός μπήκε στο νοσοκομείο. Είναι θετικός εδώ και μερικές μέρες. Σήμερα μπήκε στο νοσοκομείο. Ο κοροσμός του έπεσε στο 57». Δεν πέρασαν 3 ώρες και μιλάμε πάλι με τον ξάδερφο. Περί ανέμων και υδάτων η συζήτηση, λίγο για τον θεϊό και πότε θα βγει, λίγο για την κατάσταση στην πόλη, για τις δουλειές, για το μέλλον... «Κλείσε, μου λέει, και θα σε πάρω, χτυπάει το κινητό». Σε 3 λεπτά κλήση. «Ο θεϊός δεν θα βγει. Πέθανε». Έτσι απλά. Ήταν στο θάλαμο, όλα πηγαίναν σχετικά καλά, έπαιρνε οξυγόνο, ήταν ευδιάθετος και πέθανε. Κουβαλούσε 81 καλοκαίρια και 81 χειμώνες. Γεννήθηκε λίγο πριν τον Πόλεμο. Ευτυχώς δεν είχε αναμνήσεις από τα σκοτεινά χρόνια της Κατοχής. Είχε από πιο μετά. Θυμόταν τη χρεοκοπία του παππού. Τις οικονομικές δυσκολίες και την προσπάθεια για μια καλύτερη ζωή. Μετά το 2ο Γυμνάσιο βρέθηκε στο Γκρατς της Αυστρίας, σπουδάζοντας Αρχιτεκτονική. Οι φοιτητάρες του βορρά, τότε, κρατούσαν όλο τον κόσμο στα νεανικά τους χέρια. Με τα πολλά με τα λίγα και με προσπάθεια ήρθε το πτυχίο. Και η πρώτη πρόταση για δουλειά. Να μείνει στο Πανεπιστήμιο ως βοηθός και σταδιακά να προχωρήσει στις ακαδημαϊκές βαθμίδες. Όλα καλά. Ή πιο σωστά, σχεδόν όλα. Η παιδοκτόνος μαμά Ελλάδα δεν του δίνει αναβολή. Πρέπει να γυρίσει για να υπηρετήσει. Γυρνάει, υπηρετεί. Πάει η ευκαιρία. Τέλος η Αυστρία. Τώρα εδώ. Πριν μερικά χρόνια τον επισκέφθηκε χρόνια λευχαιμία που πήρε τον παππού. Τότε θανατηφόρα, τώρα όχι. Με μια συντηρητική αγωγή όλα πηγαίνουν καλά. Μια χρόνια ασθένεια που δεν απειλεί τη ζωή. Ή μήπως όχι; Μια φορά τον μήνα πρέπει να πάει στο νοσοκομείο για θεραπεία. Μάλλον εκεί μολύνθηκε, μια και φέτος ήταν σε αυστηρή και προσεκτική καραντίνα. Σήμερα το πρωί, λοιπόν, με βαριά καρδιά και πιο βαριά πόδια ξεκίνησα για τα κοιμητήρια. Διαβατήριο το SMS με νούμερο 5 και μια φωτογραφία του πιστοποιητικού θανάτου στο κινητό. Ο καιρός θλιμμένος και βροχερός. Οι κρατικές δυνάμεις μάς «προστατεύουν» από τον εχθρό. Όχι τον ιο. Αλλά αυτόν που θέλει να τιμήσει τη μνήμη του Αλέξη Γρηγορόπουλου. Άδειοι δρόμοι. Μόνο μπλέ και πράσινες στολές. Μια κοστοβόρα κινητοποίηση με αμφίβολη στοχοθεσία. Χρήματα για καταστολή υπάρχουν. Για πρόληψη και θεραπεία όχι.

Φτάνω στα κοιμητήρια. Τα ξαδέρφια εκεί. Η θεία όχι. Είναι ακόμα θετική. Απαγορεύεται. Δεν μπορείς να αγκαλιαστείς. Απαγορεύεται. Δεν μπορείς να δώσεις ένα συμπονετικό φιλί για να μοιραστούμε όλοι μαζί τη θλίψη. Απαγορεύεται. Στην εκκλησία όλα είναι προβλεπόμενα. Αποστάσεις, ανοιχτά παράθυρα και μάσκα όλοι. Και ο ιερέας. Το φέρετρο είναι φριχτό. Κλειστό. Ξέρεις ότι η σορός είναι μέσα σε σάκο. Δεν φοράει το αγαπημένο του κοστούμι. Δεν είναι καλοχτενισμένος. Δεν μπορείς να τον αγγίξεις για μια τελευταία φορά. Να πεις αντίο όπως πρέπει και όπως χρειάζεσαι. Το φέρετρο τυλιγμένο με διαφανές πλαστικό. Ο αγαπημένος άνθρωπος αποτελεί τώρα κίνδυνο.

Βγαίνω έξω κοιτάζω τη λίστα στα αριστερά της εισόδου. Οι κηδείες της ημέρας. Ήξερα πως είναι πολλές. Άλλωστε περίμενε 3 μέρες στο ψυγείο για να πάρει σειρά για ταφή. 2 σελίδες Α4. Παλιά ήταν μία. 18 συνάνθρωποι μας, μας αποχαιρετούν σήμερα. Οι 11 από COVID. 11 στους 18. 60 στα 100. 6 στους 10. Όπως και να το αποδώσεις είναι σκληρό. Το «Δεύτε τελευταίον άσπασμόν» δεν έχει κανένα νόημα πια. Ξεκινάμε με το αυτοκίνητο να φτάσουμε στο σημείο της ταφής. Τέρμα πάνω αριστερά. Οι τάφοι στη σειρά. Φρεσκοκαμένοι. Βροχή και λάσπη. Σαν ντεκόρ οι στοιβαγμένοι μπλε κάδοι ανακύκλωσης. Η ταφή βιαστική. Αν αργήσουμε θα έρθει η επόμενη κηδεία και δεν επιτρέπεται. Ρίχνουμε τα 9 λουλούδια (μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός ανθρώπων) πατώντας στη λάσπη. Δεν υπάρχει ίχνος διαδρόμου με τσιμέντο ή πλάκες. Κρίμα. Ως πόλη δεν σεβόμαστε τους ανθρώπους που χάνουμε. Ίσως γιατί δεν τους σεβαστήκαμε και όσο ζούσαν. Δεν φροντίσαμε. Δεν πήραμε τα σωστά μέτρα. Δεν προετοιμαστήκαμε. Εμείς ή οι τοπικοί και κεντρικοί άρχοντες;

Όταν γύρισε ο θεός από την Αυστρία, του έδωσε ένα φιλικό του πρόσωπο τα «Παιδιά της πιάτσας». Για να ξανακατανοήσει την Ελλάδα του '60 κάτι. Λίγες διαφορές από τότε. Ξεκίνησα με λασπωμένα παπούτσια προς το σπίτι. Ο οικογενειακός καφές δεν εγινε ποτέ. Πήρα ένα καφέ στο χέρι και τον ήπια στο αυτοκίνητο. Η θεραπευτική σύναξη μετά την κηδεία απαγορεύεται. Αντίο, λοιπόν! Μέσα στα πλαστικά καλύμματα και τις λάσπες. Κρίμα που δεν φρόντισαν κάποιοι ώστε να απαλύνουν τις δύσκολες στιγμές που βιώνουμε όλοι μας. Όχι από φιλευσπλαχνία. Υποχρέωσή τους είναι. Bis später Onkel («Είναι αργότερα θεός» μου έβγαλε το google translate αλλά δεν βγάζει νόημα...) και μήπως θέλει !

* Ο Κωνσταντίνος Χρηστίδης αποχαιρέτησε τον θείο του στις αρχές Δεκεμβρίου

Σου γράφω τρίτη του Δεκέμβρη, είναι μεσάνυχτα βαθιά, κοιμάται ο κόσμος τώρα πια μ' έναν καημό που να μη σε βρει. Παραφράζοντας τον αείμνηστο Μάνο Ελευθερίου, θα μιλήσω για τη μέρα που μόλις έφυγε, τη δεύτερη του Δεκέμβρη, αλλά και γενικά γι' αυτό που όλοι το ονομάζουμε «αυτό που ζούμε». Το ακατανόμαστο. Οι μέρες σ' αυτό που ζούμε είναι βουτηγμένες στη θλίψη και πώς θα μπορούσε να είναι αλλιώς, αφού κινούνται γύρω από την απωθητική λέξη «κρούσματα», λέξη που μεταφράζεται πλέον στο μυαλό μας αυτομάτως σε ονόματα και επίθετα γνωστών και αγαπημένων. Η πόλη μας, ακόμα μια φορά στο επίκεντρο για τους λάθος λόγους: βράζει. Θεσσαλονίκη, η ευπαθής πόλη. Φίλοι από παντού, με ενδιαφέρον επικοινωνούν να ρωτήσουν πώς είμαι και να δηλώσουν συμπάρασταση. Ας είναι καλά.

Αν έγραφα ημερολόγιο καραντίνας όπως μου ζητήθηκε να κάνω εδώ, θα έγραφα αυτά:

Κάθε μέρα τα τηλέφωνα από ασθενείς δίνουν και παίρνουν. Από τις 9 το πρωί μέχρι το βράδυ. Αναγκαστικά, Ιατρική μέσω τηλεφώνου ή οθόνης. Όχι, μην έρθετε, αποφύγετε να μετακινηθείτε με λεωφορεία. Όχι, μην πάτε στο Νοσοκομείο, η ανάγκη είναι υπαρκτή αλλά όχι απόλυτη. Οι φράσεις που αναγκάζομαι να λέω συχνά, απαντώντας σε φωνές με αγωνία, κάποιες φορές μαντεύω ένα κλάμα μπροστά στα αδιέξοδα. «Η μητέρα μου δεν παίρνει πια τα φάρμακα, λέει ότι δεν θέλει να ζήσει άλλο». Πώς απαντάς σ' αυτό απ' το τηλέφωνο; Κάντε αυτό, κάντε εκείνο σαν σε συνθήκες εκστρατείας. Ξαναπάρτε με αύριο να μου πείτε πώς είστε. Μιλώ με συγγενείς, φαρμακοποιούς, διαγνωστικά κέντρα. Υποκαθιστούμε δομές, όλοι μαζί με όποιον τρόπο σκαρφιζόμαστε. Ευθύνη και άγχος.

Κατά τα άλλα κάνω καθημερινά μια ψευτογυμναστική σκέτη κοροϊδία. Ψευτοδιαβάζω, 10 σελίδες max. Παίζω πολύ σκραμπλ. Βλέπω σειρές. Ακούω πολλή μουσική, πολλή όμως, συνέχεια. Χαζεύω fb, twitter και λίγο insta. Κάνω video call με τη μητέρα μου και την αδερφή μου.

Αγχώνομαι, φοβάμαι, απελπίζομαι και ελπίζω σε διαρκείς εναλλαγές.

Διαβάζω τις ενημερώσεις του ΕΟΔΥ και τις διαδικτυακές συζητήσεις που γίνονται στο coronavirus medical group greece, όπου αναλύονται δεκάδες περιστατικά και μαθαίνω από την εμπειρία των νοσοκομειακών από όλο τον κόσμο. Προβληματισμός σε όλα τα επίπεδα, διαδικαστικά και επιστημονικά. Τελευταία, τα περιστατικά που περιγράφουν οι συνάδελφοι είναι όλο και πιο συχνά η προσωπική τους εμπειρία, καθώς ο ένας μετά τον άλλον οι μάχιμοι αρχίζουν να νοσούν.

Κατεβαίνω στο κέντρο τρεις φορές τη βδομάδα για να δω στο ιατρείο περιστατικά που η ανάγκη για εξέταση είναι κάπως επιτακτική.

Αυτές οι τρεις φορές μου δίνουν μια ψευδαίσθηση κανονικότητας (ίσως και ελευθερίας, καθώς δεν χρειάζεται να στέλνω sms για μετακίνηση), όμως το γενικό τοπίο στην πόλη και τους κεντρικούς της δρόμους είναι τρομερά μελαγχολικό, μουντό και ακίνητο σαν παχιά ομίχλη ακόμα κι αν ο ήλιος λάμπει. Εκεί που παλιά γινόταν πανζουρλισμός. Να θυμηθώ να μην ξαναγκρινιάξω όταν με το καλό ξαναρχίσει.

Η μητέρα μου, η αναγκαστική απομόνωσή της και η αδυναμία μου να την δω από κοντά και να της συμπαρασταθώ (καθώς η Κατερίνη είναι σε άλλο Νομό και δεν επιτρέπεται), είναι αυτό που μου προκαλεί τη μεγαλύτερη στεναχώρια από όλες. Παράλληλα, στερείται και κάθε κοινωνική επαφή καθώς είναι ΑΜΕΑ και φυσικά ευπαθής ομάδα. Παρ' όλο που το καταλαβαίνει πως πρόκειται για την προστασία της, δυσκολεύεται να το αποδεχτεί. Κατανοπτό. Αυτές τις μέρες η καλύτερη φίλη της νοσεί από covid και έχουμε μεγάλη αγωνία καθώς ταλαιπωρείται πάρα πολύ. Φαίνεται να το ξεπερνά αλλά η μαμά μου συνεχώς κλαίει για τη φίλη της. Αυτά τα μικρά πράγματα από άποψη στατιστικής δεν καταγράφονται πουθενά, αλλά τα σημάδια τους σαν μικρά αγκάθια ματώνουν και πονούν.

ΕΝΑ ΛΕΥΚΟ ΚΕΡΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΖΙΤΖΙΝΑ

Λέξεις: Γιώργος Κορδομενίδης

Τώρα σ’ αυτήν την παράγραφο κινδυνεύω να χαρακτηριστώ ψωνάρα σαν τον κύριο Μπάντεν Μπάντεν αλλά θα το πω: μου τη δίνει υπερβολικά που τα μαλλιά και τα νύχια μου δεν είναι φτιαγμένα όπως πάντα, εγώ που δεν άφηνα ούτε μια μέρα να περάσει χωρίς να προσέξω την κάθε λεπτομέρεια. Τα ρούχα μου, τα ωραία παπούτσια κ.λπ. τα βλέπω σαν κάτι μακρινό και ξένο. Δε φτάνει που αυτό μου καλάει το κέφι, με ρίχνει και σε ενοχές που κάθομαι και ασχολούμαι με τέτοια πράγματα ενώ ο κόσμος καίγεται. Συνειδητοποιώ πόσο δέσμιοι της εικόνας και της ματαιοδοξίας μας είμαστε και θυμώνω με τον εαυτό μου. Τα βράδια δεν κοιμάμαι καλά, αναμφισβήτητο σημάδι άγχους. Όλη μέρα προσπαθώ να το διαχειριστώ, να φανώ δυνατή για όλους γύρω μου αλλά το βράδυ με νικάει. Κι ερχόμαστε στη 2η μέρα του Δεκεμβρίου που λέγαμε στην αρχή. Η είδηση για την έναρξη χορήγησης του εμβολίου στη Βρετανία είναι σαν να βγαίνουμε από τον βυθό στην επιφάνεια, παίρνουμε μια βαθιά ανάσα και ξαναβουτάμε. Με την ελπίδα πως όταν θα ξαναβγούμε, θα βγούμε πια για τα καλά. Μεγάλη μέρα πραγματικά, or should I say, indeed! Σαν να μην έφτανε αυτό, η ομάδα μου έκανε το 0-3 με το τρίτο γκολ να είναι τόσο όμορφο ώστε να θέτει υποψηφιότητα για το γκολ της χρονιάς. Να, κάτι τέτοια μας κρατάνε και συνεχίζουμε! Smile!

** Η Λιάνα Γερασπούλου είναι γιατρός στη Θεσσαλονίκη*

Όταν είδα στην οθόνη του κινητού ότι με καλεί η αδελφή μου, 16.30, ώρα που οι δικοί μου και οι φίλοι γνωρίζουν ότι κάνω σιέστα, ήξερα πως δεν είναι για καλό. Και δεν ήταν. Η αγαπημένη μας πρώτη εξαδέλφη, Ελένη, κόρη της θείας Καλλιόπης, αδελφής του πατέρα μου, ήταν ανάμεσα στους 101 νεκρούς του τελευταίου 24ώρου· άκουσα το νούμερο λίγο αργότερα στις ειδήσεις, που απαριθμούν με τη συνήθη ψυχρότητα αριθμούς νέων κρουσμάτων, νέων διασωληνώσεων, νέων νεκρών...

Στο οικογενειακό γλωσσάρι, η Ελένη ήταν η Τζιτζίνα· έτσι την είχε βαφτίσει ένα από τα ανίψια μου, και της έμεινε. Με τον καιρό, η λέξη απόκτησε και πληθυντικό: οι Τζιτζίνες (δηλαδή η Ελένη και η αδελφή της, Σεβαστή, η Σέβα μας). Για μένα προσωπικώς δεν ήταν μόνον πρώτη εξαδέλφη· ήταν ένα είδος μεγαλύτερης αδελφής. Όταν, το μακρινό 1968, χώρισαν οι γονείς μου, και καθώς οι αδελφές μου εργάζονταν και ταυτόχρονα πήγαιναν σε νυχτερινό Γυμνάσιο, και ο μπαμπάς έπασχε από σοβαρή κατάθλιψη –μελαγχολία την έλεγαν τότε– έπεσε (δεν θυμάμαι από ποιον) η ιδέα να με βάλουν στο Παπάφειο. Όταν οι αδελφές του πατέρα μου, η προαναφερθείσα Καλλιόπη και η θεία Κατίνα, έμαθαν πως αυτό σήμαινε πως θα πήγαινα ως την τρίτη Γυμνασίου και μετά θα μάθαινα κάποια τέχνη (δηλαδή δεν θα τελείωνα το ότάζιο Γυμνάσιο, ούτε θα πήγαινα στο πανεπιστήμιο), αντέδρασαν με σπάνιο δυναμισμό (υποθέτω με πρωτοστατούσα την Καλλιόπη). «Αποκλείεται» είπαν. «Εμείς θα το φροντίζουμε το παιδί. Έξι μήνες η μία, έξι μήνες η άλλη» (καθότι με δυσκολεμένες οικογένειες και οι δύο). Σαν την Περσεφόνη λοιπόν ζούσα τον μισό χρόνο στο σπίτι της μίας και τον υπόλοιπο στο σπίτι της άλλης. Φαγητό, πλύσιμο και σιδέρωμα ρούχων, μπάνιο, ύπνος –πράγματι φρόντιζαν για όλα. Στο σπίτι της θείας Καλλιόπης –δηλαδή στη βιβλιοθήκη της Ελένης– ανακάλυψα τη λογοτεχνία. Μέχρι τότε τα διαβάσματά μου ήταν τα συνήθη «εξωσχολικά» της εποχής: Μικρός ήρωας,

Γκαούρ Ταρζάν, Μάσκα, Λούκυ Λουκ –τέτοια. Αλλά στη βιβλιοθήκη της Ελένης βρήκα τη δίτομη ποιητική ανθολογία του Μιχάλη Περάνη, συλλογές του Ρίτσου και του Βάρναλη, το Ένα παιδί μετράει τα άστρα του Λουντέμη και άλλα... κομμουνιστικά! Η Ελένη (όπως και η Σεβαστή, υπό το άγρυπνο βλέμμα της θείας Καλλιόπης) εξακολούθησε να με φροντίζει και όταν μεγάλωσα και πήρα τον δρόμο μου. Όπως φρόντιζε και τα παιδιά άλλων συγγενών και στενών φίλων σαν να ήταν δικά της παιδιά, καθώς η ίδια δεν έκανε δική της οικογένεια. (Λάτρευε κυριολεκτικά τον ανιψιό της, Χάρη, γιο του αδελφού της, Στράτου.) Όταν τύχαινε, κατά διαστήματα, να μην έχω γυναίκα να φροντίζει το σπίτι, οι ξαδέλφες μου μου σιδέρωναν τρία πουκάμισα τη βδομάδα, για να μην πηγαίνω στην τράπεζα με κακοσιδερωμένα ρούχα. Χώρια τα κυριακάτικα τραπέζια –άλλο φαγητό για να φάμε, άλλο για να πάρω σε τάπερ μαζί μου. Δύο φορές βρήκε η Ελένη –ως μεγαλύτερη– τον μπελά της εξαιτίας μου: την πρώτη φορά όταν, βρέφος, διέφυγα της προσοχής όλων των κοριτσιών της φαμίλιας και έπεσα από ένα τραπέζι στο πάτωμα. Ποιος είδε τον κυρ-Σωτήρη και δεν τον φοβήθηκε, όταν το έμαθε. (Το οικογενειακό καλαμπούρι για την πότε πότε εκκεντρική συμπεριφορά μου ήταν ότι έφταιγε αυτό το πέσιμο από ψηλά... Το χρησιμοποιούσα κι εγώ, προς όφελός μου βέβαια· όταν τα πράγματα ζόριζαν, έλεγα «δεν φταίω εγώ, εσείς φταίτε που με ρίξατε από το τραπέζι και χτύπησα το κεφάλι μου!») Η δεύτερη φορά ήταν όταν καλοκαίρι –δεν θα ήμουν πάνω από 10 χρονώ–, με πήραν «τα κορίτσια» (Ελένη και Σέβα) μαζί τους στην εκδρομή στον Πλαταμώνα. Το ταξίδι με το τραίνο ήταν αλυσμόνητο, η θάλασσα ωραία, αλλά εγώ κάποια στιγμή κουράστηκα και ξάπλωσα κάτω από ένα δέντρο. Ο ήλιος είχε και τότε την κακή συνήθεια να μη μένει ακίνητος, έριξε τις ακτίνες του πάνω στη γυμνή πλάτη μου και την έκανε σαν της μαϊμούς τον κόλο. Όταν γύρισα στο σπίτι έκλαιγα από τον πόνο του εγκαύματος. Ούτε θυμάμαι πόσα κεσεδάκια γιαούρτι ξοδεύτηκαν εκείνο το βράδυ για να απαλύνουν τον πόνο. Επόμενο ήταν να τα «ακούσει» την επόμενη μέρα η Ελένη, που ο πατέρας μου την είχε προειδοποιήσει για το ευαίσθητο δέρμα μου. Τελευταία (περιττή βέβαια) απόδειξη της απλόχωρης καρδιάς της ο τρόπος με τον οποίο υποδέχτηκε στο σπίτι της τον ψυχογιό μου, Σαρίφ, χωρίς ποτέ έως τότε να έχει παρεδώσει με πρόσφυγες ή μετανάστες. Η Ελένη, η Τζιτζίνα μας... Άνθρωπος γενναιόδωρος παρά τη στριμωγμένη προσωπική ζωή της, δοτικός μέχρι υπερβολής, με ακοίμητη την έγνοια της για τους άλλους, με απέραντη κατανόηση, μας άφησε σήμερα απαρνήγρητα μόνους, σ’ αυτήν την ακατανόητη συνθήκη όπου δεν μπορούμε ούτε καν να ξεπροβοδίσουμε τους αγαπημένους νεκρούς μας.

** Ο Γιώργος Κορδομενίδης, εκδότης του Εντευκτηρίου, αποχαιρέτά την αγαπημένη του εξαδέλφη που έφυγε κτυπημένη από τον ιό*

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΚΕΔΗΘ

Δευτέρα 23 Νοεμβρίου και «ξεφυλλίζοντας» το site του ιστορικού free press της Θεσσαλονίκης parallaxi, ανακάλυψα το ξεκίνημα μιας καινούργιας στήλης, που έχει ως σκοπό να καταγράψει το αποτύπωμα μιας πρωτόγνωρης, όχι μόνο για την πόλη μας, αλλά και για όλον τον πλανήτη, εποχής. Τα «Ημερολόγια καραντίνας» είναι οι σκέψεις και τα βιώματα ανθρώπων σε μια εποχή, στην οποία δεν δοκιμάζεται μόνο η δημόσια υγεία, αλλά και η κοινωνική συνοχή, οι ανθρώπινες σχέσεις και αντοχές. Κι αυτή η ιδέα με συγκίνησε, με άγγιξε. «Αυτή είναι πραγματικά μια προσπάθεια, που αξίζει να στηρίξει η ΚΕΔΗΘ», σκέφτηκα. «Για να μείνει κάτι που θα μας θυμίζει αυτήν την 'τρέλα', τον φόβο, τη μοναξιά, αλλά και την αυταπάτηση, την ατομική ευθύνη και τη συλλογικότητα». Η Κοινοφελής Επιχείρηση του Δήμου Θεσσαλονίκης (ΚΕΔΗΘ), της οποίας ο Δήμαρχος μου έκανε την τιμή να προϊσταμαι, είναι ένας φορέας με κοινοφελή χαρακτήρα, που απευθύνεται σε κοινωνικά ευαίσθητες ομάδες και με λόγο στα δρώμενα της πόλης, ειδικά όταν αφορούν σε κοινωνικά θέματα. Κι έτσι γίναμε αρωγοί αυτής της σημαντικής για την πόλη προσπάθειας της parallaxi, ώστε να συμβάλουμε στην υπόμνηση των γεγονότων στους ανθρώπους του μέλλοντος και να τους προτρέψουμε να μην «καθούν» σ' έναν κόσμο απρόσωπο, κλειστοφοβικό, χωρίς συνεκτικούς δεσμούς και ανθρώπινες σχέσεις. «Αυτός ο κόσμος που αλλάζει, με τρομάζει, με τρομάζει...»

** Ιωάννα Κοσμοπούλου, Δρ Βιοχημείας, Δημοτική Σύμβουλος Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος Κοινοφελούς Επιχείρησης Δήμου Θεσσαλονίκης*

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ζούμε τον πόλεμο που δεν έζησε η γενιά μας και λέγεται covid-19. Οι ζωές μας έχουν αλλάξει τους τελευταίους μήνες, όπως και οι συμπεριφορές μας. Βιώνουμε τον φόβο, σταματήσαμε να προγραμματίζουμε, να ονειρευόμαστε. Για πολλά χρόνια πιστεύω θα χαρτογραφείται αυτή η περίοδος για να κατανοήσουμε: πώς συμπεριφερθήκαμε, πώς το βιώσαμε, την ύπαρξη των αρνητών, των αδιάφορων, των συνωμοσιολόγων, των τρομοκρατημένων αλλά και των νηφάλιων καθώς και των πρώων των νοσοκομείων που όρθιοι πολέμησαν το τέρας κοιτάζοντας το μες στα μάτια. Αυτή η περίοδος σίγουρα χρήζει μελέτης. Και εκδόσεις όπως αυτή που οργάνωσε η parallaxi με ιστορίες ανθρώπων της πόλης μας, μιας πόλης που πληγώθηκε περισσότερο από άλλες, θα μας θυμίζουν πώς βιώσαμε αυτήν τη σκληρή περίοδο, αλλά θα μας βοηθήσουν και να την αποκωδικοποιήσουμε.

** Άννα Μυκωνίου, Πρόεδρος και καλλιτεχνική Διευθύντρια, Κέντρο Πολιτισμού, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας*

Η έκδοση
«Θεσσαλονίκη,
Μια πόλη σε δοκιμασία»
πραγματοποιήθηκε το
Δεκέμβριο του 2020
από την parallaxi.

Σχεδιασμός-Επιμέλεια
Γιώργος Τούλας

Γραφιστικός σχεδιασμός
dolphins//communication design

Διορθώσεις
Ελένη Χοντολίδου

Εικόνες
Όλγα Δέικου

Εκτύπωση
Chromotopy

Διανομή
Γιάννης Τασιούλας

parallaxi*

Ευχαριστούμε το
Ίδρυμα Παπαγεωργίου,
την ΚΕΔΗΘ και το
Κέντρο Πολιτισμού της
Περιφέρειας για την
ευγενική τους βοήθεια
στην πραγματοποίηση
της έκδοσης.

*«Κάτω απ' τους ίσκιους των σπιτιών να περπατώ
Νύχτες των γυρισμών αναπότρεπτες κι η πόλη νεκρή»
Μανώλης Αναγνωστάκης, Εποχές 1945*

Στην πιο απόκοσμη και δυστοπική στιγμή της Θεσσαλονίκης μετά τον πόλεμο, σε μια στιγμή μεγάλης δοκιμασίας, η *parallaxi*, το ιστορικό free press της Θεσσαλονίκης, επιχειρεί να καταγράψει τη ζωή μιας πόλης στον εγκλεισμό και τον υγειονομικό όλεθρο που βιώνει.

Θεσσαλονικείς κάθε ηλικίας γράφουν για την *parallaxi* μια σελίδα ημερολογίου με τις συνθήκες της ζωής τους, τον φόβο, τις προσδοκίες και τις προσμονές τους αυτή την εξαιρετικά δύσκολη στιγμή.

Μαρτυρίες που θα αποτελέσουν το αποτύπωμα μιας εποχής στην πόλη, ένα χνάρι για τους ιστορικούς του μέλλοντος. Η άχαρη διαδοχή των ημερών, ο θάνατος που καιροφυλακτεί, η μοναξιά αλλά και η ελπίδα.

Συμβάλλοντας στη χαρτογράφηση των συνθηκών και των συναισθημάτων, δημιουργήσαμε αυτό το μικρό ημερολόγιο καραντίνας, μικρή συμβολή για όσους θα θελήσουν να μελετήσουν πώς αισθάνθηκαν οι κάτοικοι της Θεσσαλονίκης τη δεδομένη χρονική στιγμή.

Γιώργος Τούλας